

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra politologie

Mediální vliv Číny v Africe

Diplomová práce

Autor: Bc. Jakub Hambálek

Studijní program: Politologie

Studijní obor: Politologie – africká studia

Forma studia: kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Stanislav Myšička Ph.D.

Hradec Králové, 2021

Zadání diplomové práce

Autor:	Bc. Jakub Hambálek
Studium:	F19NK0001
Studijní program:	N6701 Politologie
Studijní obor:	Politologie - africká studia
Název diplomové práce:	Mediální vliv Číny v Africe
Název diplomové práce AJ:	Chinese medial influence in Africa

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Diplomová práce na téma mediálního vlivu Číny v Africe bude pojednávat o tom, jak se vyvíjel vliv Číny na africkém kontinentu v postkoloniální době. Jak postupná angažovanost byla vystřídána zásadní rolí v oblastech ekonomie, politiky, bezpečnosti a zejména role Číny v médiích. Konkrétně se práce bude věnovat rozboru a analýze tří africko-čínských příběhových paradigmat: neo-koloniálnímu, pragmatickému a protichůdných informací. Cílem práce bude odpověď na výzkumné otázky týkající se míry užití příběhových paradigmat, jejich účinnosti a využívání místo argumentů. Do jaké míry jsou nástroje paradigmat využívány k cenzuře a propagandě. K výzkumu bude použita metoda analýzy dokumentů - článků v médiích, dat, vládních prohlášení atd.

Ian Taylor: China's New Role in Africa (2009), Shubo Li: Mediatized China Africa Relations (2017), BRAUTIGAM, Deborah: The Dragon's Gift: The Real Story of China in Africa (2009)

Garantující pracoviště:	Katedra politologie, Filozofická fakulta
Vedoucí práce:	Mgr. Stanislav Myšička, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce:	30.5.2020

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval (pod vedením vedoucího diplomové práce Mgr. Stanislav Myšička Ph.D.) samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.“

V Polici nad Metují, 24.6.2021

Podpis: .....

„Chtěl bych poděkovat Mgr. Stanislav Myšička Ph.D. za vedení mé diplomové práce, cenné rady a odborný dohled. Dále bych chtěl poděkovat své manželce za trpělivost a ohleduplnost.“

Abstrakt

Tématem diplomové práce bude teoretické vymezení mediálního vlivu Čínské lidové republiky na africkém kontinentu a následná analýza vlivu ukázána na několika příkladech afrických zemí. V první části, tj. Teoretické části, budou vysvětleny nejdůležitější pojmy související s mediální sférou jako je cenzura, propaganda, fake news a Bílá listina internetu. Neméně důležité je historické ukotvení v době kolonizace a dekolonizace, a právě budování vlivu Číny v Africe v těchto obdobích. Velký prostor je poté dán v teoretické části tzv. příběhovým paradigmatům – neokoloniálnímu, pragmatickému a proti proudu. V závěru teoretické části bude objasněno, do jaké míry Čína využívá tzv. měkké síly na africkém kontinentu k upevňování svých pozic. V praktické části budou dány příklady konkrétních afrických zemí, kde je míra vlivu Číny nejzřetelnější. V poslední části si ještě představíme příklad tendru, který propojil Čínu přímo na vládní úrovni. Je použita metoda komparativní a metoda analýzy faktů.

Klíčová slova: cenzura, propaganda, fake news, Čína, Afrika

Abstract

The topic of the dissertation will be a theoretical definition of the media influence of the People's Republic of China on the African continent and the subsequent analysis of the influence will be shown on several examples of African countries. The first part, the theoretical part, will explain the most important concepts related to the media sphere such as censorship, propaganda, fake news and the Internet White Paper. Equally important is the historical anchoring at the time of colonization and decolonization, and it is the building of China's influence in Africa in these periods. A large space is then given in the theoretical part to the so-called story paradigms - neocolonial, pragmatic and upstream. At the end of the theoretical part, it will be clarified to what extent China uses the so-called soft forces on the African continent to strengthen its positions. The practical part will give examples of specific African countries where the degree of influence of China is most evident. In the last part, we will introduce an example of a tender that connected China directly at the government level. The comparative method and fact analysis are used.

Keywords: censorship, propaganda, fake news, China, Africa

Obsah

Úvod	9
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 Působení a vliv Číny – zásadní pojmy	11
1.1 Informace, dezinformace a klamání, mediální manipulace	11
1.2 Propaganda	13
1.3 Fake news	14
2 Cenzura internetu v Číně	15
2.1 Čínská Bílá listina internetu	17
3 Historické hledisko – období po dekolonizaci	18
3.1 Doba postkoloniální na africkém území	20
4 Sféry vlivu Číny v Africe	22
4.1 Role Číny v ekonomice, politice a bezpečnosti	23
4.2 Role Číny v médiích	25
5 Africko-čínská příběhová paradigmatata	27
5.1 Paradigma nekoloniální	27
5.2 Paradigma pragmatické	29
5.3 Paradigma informací oponujících hlavnímu mainstreamovému proudu	30
5.3.1 Mediální zpravodajství - Xinhua	31
Závěr – míra užití, účinnosti a využívání PP	34
ANALYTICKÁ ČÁST	36
6 Analytická část – metodika	36
6.1 Analýza – úvod	38
6.2 Keňa	39
6.3 Uganda	41
6.4 Etiopie	42

6.5 Zambie	44
6.6 Propojení na vládní úrovni – tendr Huawei, Addis Ababa	45
6.6.1 Huawei	46
6.6.2 Addis Ababa	47
Závěr	48
Přílohy:	52
Seznam literatury	61

Seznam použitých zkratek

- AI – umělá inteligence
- AP – americká tisková agentura Associated Press
- ASB – Alcatel Shanghai Bell
- BBC – Britské veřejnoprávní vysílání
- CCP – Komunistická strana Číny
- CCTV – čínská státní televize
- DCMA – standardní konektory
- EPRDF – Etiopská lidová revoluční demokratická fronta
- FB – Facebook
- FM – frekvenční modulace
- FOCAC – Fórum o čínsko-africké spolupráci
- GSM – globální systém pro mobilní komunikaci
- HDP – hrubý domácí produkt
- IMF – Mezinárodní měnový fond
- IP – internetový protokol
- Km – kilometr
- KWh – kilowatt hodina
- Ltd. – s ručením omezeným
- MFEZ - multifunkční ekonomické zóny
- MGC – strojem generovaný obsah
- MW – megawatt
- OTT – služba internetové televize (over-the-top)
- PLA – lidově osvobozené armáda
- PZI – přímé zahraniční investice
- TAZARA – železnice Tanzanie-Zambie
- TV – televize, televizní
- UN – Spojené národy
- UNESCO - Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu
- USA – Spojené státy americké
- VPN – virtuální privátní síť
- WTO – Světová obchodní organizace

Úvod

Rozvoj čínské ekonomiky a její hospodářský růst, zahraniční politika Číny a její vliv na vnitrostátní situaci jednotlivých zemí Afriky s ohledem na média, analýza vzájemné spolupráce Číny a zemí Afriky se zaměřením na ekonomické důsledky pro Čínu i Afriku jsou témata, která ovlivňují nejen Afriku a Čínu. Mají dopad na globální vývoj, bezpečnost a stabilitu. To je jeden z důvodů, proč jsou ústředním tématem následujících kapitol. Úvodní kapitoly osvětlí základní pojmy jako informace, dezinformace a klamání, mediální manipulace, propaganda, fake news a cenzura internetu v Číně. Nelze opominout čínskou Internetovou Bílou listinu a zpravodajskou organizaci Xinhua, neboť obě hrají důležitou roli v pochopení vlivu Číny v afrických zemích.

Dále budou africko-čínské vztahy zasazeny do základního historického rámce, který objasní příčiny objevení se Číny v afrických zemích a podá vysvětlení zásadního vlivu na jejich další vývoj. Protože tato problematika nedílně souvisí s rozvojem ekonomiky a hospodářství nejen v Číně, ale také v afrických zemích, budou analyzovány sféry vlivu Číny v oblastech ekonomiky, politiky a bezpečnosti, ale také v oblasti médií.

Ústřední část teoretické práce se bude věnovat třem hlavním africko-čínským příběhovým paradigmatům: paradigmatu neo-koloniálnímu, pragmatickému a paradigmatu informací. Působí v kontrastu k mainstreamovému proudu, jež budou následně rozebrány na konkrétních příběhových paradigmatech z pohledu míry užití, účinnosti a jejich využívání. Závěr teoretické části shrne a podrobí zmíněná paradigmata komparativní formou analýze, tj. odpoví na otázky, jakým způsobem jsou příběhová paradigmata používána a na kolik je jejich užití efektivní.

Cílem teoretické práce je na základě analýzy zmíněných africko-čínských příběhových paradigmat v kontextu výskytu cenzury a propagandy v čínském mediálním prostředí položit pevné základy k zodpovězení výzkumné otázky praktické části.

Praktická část bude z větší části věnovaná konkrétním příkladům vlivu Číny v jednotlivých afrických zemích, které se budou soustředit na dopad tzv. měkké síly Číny v oblastech ekonomiky, kultury a mediální komunikace. Příběhová paradigmata zde budou analyzována v praktické rovině: jednotlivé kapitoly rozeberou dopady působení měkké síly čínského draka ve vybraných afrických státech jako je Keňa, Uganda, Etiopie a Zambie. Tyto

země jsou svým způsobem charakteristickými a typickými příklady tohoto vlivu v průběhu posledních desítek let.

Cílem práce je na základě analýzy konkrétních oblastí dopadu vlivu Číny ve vybraných afrických zemích zhodnotit a zodpovědět hlavní výzkumnou otázku: *využívá a používá Čína nástrojů měkké síly ve své zahraniční politice úspěšně?*

Závěr shrne dosavadní fakta, informace a poznatky, podrobí je analýze a interpretaci z nového úhlu a umožní tak nový pohled na rozsáhlou problematiku čínského mediálního vlivu v Africe. Hlavní zdroje, z kterých bude čerpáno, jsou: tematicky zaměřená odborná literatura, příspěvky v odborných periodikách a webové stránky cílené na oblast čínského mediálního vlivu a témata s tímto úzce související. Zatímco odborná literatura poskytuje po teoretické stránce dostatečné množství informací a autoři zaměření tímto směrem podávají zajímavý pohled na využívání měkké síly Čínou a její mediální vliv v Africe, po analytické stránce se tato tematika omezuje často pouze na obecnou teoretickou rovinu s výjimkou statistických ekonomických údajů. Výčet konkrétních příkladů pro hlubší případové studie je proto značně omezený. Takto limitující hranice znamenají rozsáhlou a náročnou rešeršní činnost s dalším potenciálem.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Působení a vliv Číny – zásadní pojmy

Vliv Číny na vývoj ekonomický a politický v globálním měřítku je nepopíratelný. Čína se stala po 40 letech nepřerušovaného růstu druhou největší ekonomikou na světě, a i když mohou být přesná čísla HDP předmětem diskuse, kapacita využít ekonomické prostředky v zámoří je kolosální a má proto obrovský dopad na čínské mezinárodní vztahy (Li 2017, s. 21). První dvě desetiletí 21. století jsou charakterizovaná nepřekonatelným ekonomickým růstem Číny – od roku 2000 propadl roční růst pouze na 7 % a dosáhl dvojnásobku roku 2007 (Kelly 20017). Není tedy divu, že se ekonomické aspekty promítají do naplňování cílů dlouhodobých snah čínské zahraniční politiky, ať už se jedná o zahraniční pomoc, obchod a politiku a ovládají tak mezinárodní tok kapitálu. Se silnou a dobře fungující ekonomikou lze samozřejmě rozvíjet i oboustranně výhodné strategické partnerství založené na modernizaci, podpoře a spolupráci. To se nevyklučuje s posilováním politických, ekonomických a vojenských pozic ve východní a střední Asii a suverenitou Číny vůči okolním státům.

1.1 Informace, dezinformace a klamání, mediální manipulace

Informace přímou měrou ovlivňují poznání; jejich sběr, třídění, zpracování a využití zasahuje všechny sféry lidské činnosti a nelze bez nich řídit, hospodařit a nelze bez nich rozvíjet ani vědu ani civilizaci. S energií a hmotou patří informace k základním prvkům vesmíru. Společnost je založená na výměně informací, jež probíhá na různých úrovních, má různé podoby a používá různé prostředky. S tím je spojena reakce člověka na jejich příjem. Rozvoj digitálních technologií a jejich použití ovlivňuje společenskou komunikaci; mediální komunikace, tj. komunikace prostřednictvím médií – tisku, rozhlasu a televize – podléhá předpisům a omezením stejnou měrou jako zákonům konkurence, politických stran a zájmových skupin. Závisí na společenských tradicích, kultuře a stavu demokracie stejně jako na etických principech žurnalistů a pracovníků masmédií. Novinářská etika by měla být nadřazena zájmům vlastníků masmédií a komunikace by měla mít úzké spojení s pravdou, společným dobrem i dobrem člověka (Ilowiecki a Žantovský 2008).

Přesto se stále častěji objevuje v masmédiích pojem dezinformace, která definuje specifický způsob klamání jako nepravdivou, nesprávnou, zkreslenou nebo klamnou

informaci. V zájmu efektivity obsahuje dezinformace část informace pravdivé. Takovéto klamavé informace jsou určeny pro větší počet lidí, případně celou populaci a týkají se skutečností závažného charakteru a dosahu. Jejich původcem může být instituce či společenský systém, který ji využívá zejména ve zpravodajství, politice, publicistické činnosti, propagandě i reklamě a zároveň umožňuje její profesionalizaci a institucionalizaci. Rozlišuje se mnoho forem, technik a způsobů klamání; z pasivních forem stojí za zmínku neinformování o skutečnosti, jež způsobuje ponechání v neznalosti. Dále existují formy zatajování skutečnosti a zabraňování k přístupu ke skutečnosti a k informacím. Mezi klamání patří dokonce i odvádění pozornosti od skutečnosti a z vyšších úrovní klamání lze zmínit např. zaměření původce klamání na sebe formou favorizace a exkulpace. Původce klamání se může zaměřit také proti třetímu subjektu formou diskreditace a nařčení (Mleziva 2000, s. 30).

V globalizované společnosti může být oblast komunikace charakterizována řadou výhod. Ty lze spatřit například při zprostředkování informací mediálními společenstvími v rychlosti a dostupnosti předávání informací. Společenská komunikace posiluje vědomí lidského společenství, upozorňuje na nebezpečí různého charakteru a posiluje v neposlední řadě rozvoj hospodářství, politiky a intelektuální oblasti. Na straně druhé šíří globalizovaná média špatné životní vzory a postoje, představují falešné autority, manipulují veřejným míněním na politické a ideologické rovině, vyváří deformované reality, podporují závislosti na zábavě a potěšení či zamlžují základní normy etiky, a tak by se dalo pokračovat (Ilowiecki a Žantovský 2008).

V médiích se projevuje prvek nebo pojem pravdy, která se stává tím důležitější, čím více jsme informacemi zahlcovány; v důsledku objemu informací se tyto stávají nekontrolovatelnými a jediným omezeným prostředkem, který lze použít k jejich kontrole, je srovnání diskurzu v různých médiích. Propagandistický diskurz se snaží vytvářením nebo zatemňováním faktů tvořit určitý typ falešné pravdy – pokud rozhlas i televize řeknou o něčem, že je to pravda, tj. je-li to médii uznáno za pravdivé jako celek, začne to být v intelektuálním prostředí pravdou, i když to pravda není (Ramonet 2003). Manipulace médií v demokratických společnostech jinými formami jsou sofistikovanější a jejich dopady jsou velmi zásadní. Degenerované společenské komunikace – mediální manipulace – jsou charakteristické snahou pravdu a dobro jednotlivce zamlčovat. Manipulace veřejným míněním samozřejmě ovlivňuje společenské vědomí jednotlivých společenství a brání se často zájmy hospodářských nebo politických mocenských skupin (Ilowiecki a Žantovský 2008). Vážným problémem se stává zatajování faktů veřejnosti v důsledku tabuizace či

interpretace mnohých témat v mainstreamovém vysílání z jednoho úhlu pohledu – samozřejmě toho správného (Schmarcz 2020).

1.2 Propaganda

Propaganda jako šíření informací – faktů, argumentů, fám, polopravd nebo lží slouží ve své podstatě k ovlivnění veřejného názoru. Jedná se o více či méně systematické úsilí manipulovat vírou, postoji nebo aktivitami jiných lidí prostřednictvím symbolů (slov, gest, titulků, památkami, hudbou, oblečením, insigniemi, styly účesů, designu na mincích a poštovních známkách atd.). Záměrnost a relativně silný důraz na manipulaci odlišuje propagandu od běžné konverzace nebo svobodné a jednoduché výměně myšlenek. Propagandisté mají specifický cíl nebo soubor cílů a k jejich dosažení záměrně vybírají fakta, argumenty a ukázky symbolů a prezentují je způsoby, které považují za nejefektivnější. Za účelem maximalizace efektu mohou vynechat nebo deformovat relevantní fakta nebo jednoduše lhát a mohou se pokusit odvrátit pozornost lidí, které se snaží ovlivňovat směrem ke své propagandě (Smith 2021, s. 1).

Čína prošla vývojem dramatických změn, který je o to větší v kontrastu s dřívější izolací. Současný stav přitahuje zahraniční obchodníky a investory. Představa Západu o Číně náchylné k izolacionismu se zakládá na zkušenostech z historie: dřívější neochotě vlád k obchodování, která v minulosti přerostla až do ozbrojeného konfliktu opiových válek. Hedvábná cesta spolu s rozvinutou námořní dopravou ovšem obchodování podporovala a sloužila tak k čilé obchodní výměně. Defenzivní a izolacionistické tendence měly původ v napětí mezi čínskou civilizací a okolním světem. Poslední vládnoucí dynastie Čching zdělila konzervativní pohled na důležitost vnitřního i vnějšího obchodu. Byrokratický a monopolizovaný systém vytvořil ideální podmínky pro korupci (Furst 2002, s. 5-6).

Zahraněční pomoc obecně má potenciál zredukovat nerovnosti globálních příjmů transferem zdrojů od bohatých zemí do chudých. Proponenti pomoci tvrdí, že může zachránit životy a eliminovat chudobu a kritici na druhé straně tvrdí, že zahraniční pomoc nejenže nemá pozitivní transformativní dopad, ale že má naopak škodlivé účinky na vývoj a instituce. Pomoc zemích není rovnoměrně distribuována, odstraněním tohoto nedostatku může být jasný efekt na korupci v cílových místních oblastech. Tento efekt však není dostatečně velký, aby byl na úrovni země měřitelný (Isaksson a Kotsadam 2018, s. 146, 157).

Od poloviny 20. století působilo pět generací vůdců Číny: od roku 1949 působil jako zakladatel moderní Číny Mao Zedong, Deng Xiaoping od roku 1978 představil reformy a otevřel Čínu světu, Jiang Zemin prohluboval ekonomické reformy od roku 1992, Hu Jintao

budoval od roku 2002 harmonickou společnost a po kongresu roku 2012 se stal lídrem Xi Jinping. Nová politika médií ohledně Komunistické strany Číny – CCP – a státního zpravodajství nastiňuje, že veškerá díla médií strany musí reflektovat její vůli, chránit její autoritu a jednotu a zdůrazňují, že státní média samotná se musí srovnat s myšlenkami, politikou a aktivitami vedení strany (Media Censorship in China 2017, s. 1). Komunistický režim, který způsobil politické a ekonomické odcizení vůči Západu, byl předznamenán již kuomintangským režimem v první polovině 20. století ve snaze vybudovat ekonomické, administrativní, vojenské, ideologické a jiné základy státu. I když ekonomickou identitu nelze podřizovat absolutní mocenské kontrole, stát dokázal i prokazatelné ekonomické neúspěchy v ekonomice interpretovat způsobem, aby neutrpěla autorita moci, i když došlo uvnitř CCP k rozkolu (Furst 2002, s. 9-10).

1.3 Fake news

Termín „fake news“ znamená články zpravodajství, které jsou úmyslně a verifikovatelně nepravdivé a vytvořené za účelem manipulace vnímání skutečných faktů, událostí a prohlášení. Jde o informace prezentované jako zprávy, o kterých je propagátoru známo, že jsou nepravdivé, založené na faktech demonstrativně nesprávných nebo prohlášeních nebo událostí, které se verifikovatelně nestaly. I když se definice může zdát vágní, je důležitá. Tento termín se používá k vyjádření odlišných věcí. U fake news jde o prefabrikované informace, které napodobují obsah zpravodajských médií svou formou, ale postrádají vydavatelské normy a procesy zpravodajských médií za účelem zajištění přesnosti a kredibility informací. Překrývají se s mis-informacemi (nepravdivá či zavádějící informace) a dezinformacemi (informace záměrně šířená k uvedení lidí v omyl a jejich mystifikaci). Fake news sociálních médií se staly v politice opravdovým problémem. Definice eliminuje chyby v reportážích, jež jsou nezáměrné, fámy, které nemají původ ve zpravodajských člancích, podezření/interpretace/konspirační teorie, satiru a předpojaté (ale ne nepravdivé) reportáže. Též vynechává paušalizující obvinění mainstreamových médií. Je-li ovšem satirický příběh opětovně publikován na jiné stránce tak, že vypadá jako faktická reportáž, mění se na fake news (parodie, která by se začala šířit virálem jako by byla opravdová) (What is Fake News?, 2021, s. 1).

Běžný způsob, jakým se fake news jakéhokoli obsahu šíří, je clickbait. Termín clickbait – klikací návnada – se vztahuje k titulku či hlavním slovům příspěvku sociálních médií (upoutávka) napsaných tak, aby vzbudily pozornost a podpořily návštěvníky v jejich

kliknutí na cílový odkaz ve snaze dostat se k delšímu příběhu na webu. Clickbait nabízí zvláštní a překvapivé fráze nebo fráze plné napětí. Ty následně vyvolávají zvědavost a lákají na příslib dozvědět se více. Nepotřebují obrázky. Čím je zpráva upoutávky více šokující, tím je clickbait úspěšnější. Závisí totiž na „propasti ve zvědavosti“ – na rozdílu a míře mezi tím, co víme a co chceme vědět. Čím je rozdíl větší, tím je nucení kliknout silnější a tím víc převládá potřeba pokračovat ve čtení. Další čtení podporuje reklamu webových vydavatelů a je v praxi značně rozšířena. Kromě zvědavosti a schopnosti šokovat jsou často používány jazykové charakteristiky, které jsou obecně lákavé (seznamy nějakého druhu, číslovky, silná podstatná a přídavná jména při současném použití jednoduchého a snadno čitelného jazyka). S jejich použitím se nejčastěji setkáme v bulváru (What is Fake News? 2021, s. 1).

2 Cenzura internetu v Číně

Myslet si, že Čína opustí svoji domácí cenzurní politiku za hranicemi Číny, je samozřejmě představa značně naivní; čínský stát a obchodování musí být vykresleny v souladu s oficiální čínskou politikou. Čína utratila stovky miliónů dolarů, aby vybudovala africké pobočky TV kanálů a novin vlastněných čínským státem. Má zavedenu striktní kontrolu obsahu u afrických žurnalistů, která např. zakazovala pokrytí zpráv ve věci návštěvy papeže v Keni v roce 2015 (York 2018).

Tak jako se pojem fake news stal běžnou součástí politického slovníku, roste počet zemí, Čínu nevyjímaje, které zavádí zákony kriminalizující falešné zprávy, jež mají sloužit k ochraně veřejného pořádku a které přivádí řadu novinářů do vězení. Takováto opatření, na která upozorňují organizace na ochranu lidských práv, hraničí s otázkou online cenzury. Cenzura je změna či potlačení nebo zákaz projevu nebo psaného slova, které je považováno za rozvracení všeobecného prospěchu. Do určité míry se objevuje ve všech projevech autority. V moderní době má zvláštní význam ve vztahu k vládě a pravidlům zákona (Anastaplo 2021, s. 1). Čína má celosvětově jedno z největších restriktivních prostředí vůči médiím a spoléhá se na cenzuru, jež kontroluje informace ve zprávách, online a v sociálních médiích. Vláda využívá soudní procesy, zatýkání a další prostředky k nucené autocenzuře čínských novinářů a mediálních organizací. Od čínských internetových společností se v současnosti požaduje podpis na „Veřejný slib o autoregulaci a profesionální etice čínskému internetovému průmyslu“, který vykazuje dokonce přísnější pravidla než ta na bílé listině (blokace mnoha webových stránek USA, včetně FB, Instagramu a některých služeb Googlu), i

přesto, že čínská veřejnost našla způsoby, jak obejít tzv. Velký Firewall (Media Censorship in China 2017, s. 1).

Čína je schopná kontrolovat rozsáhlý oceán obsahu, který dostává 800 milionů čínské populace online skrze vysoce kontrolovaný internet díky největšímu systému cenzury na světě. Ten je výsledkem spojeného úsilí vládního monitorování, technologií a telekomunikačních společností, po kterých se vyžaduje prosazování státních pravidel. Zatímco přísná cenzura není nic nového v Číně s vládou jedné strany, během vlády prezidenta Xi Jinpinga se potlačování online světa ještě zpřísnil, a to zejména v období politicky citlivých událostí jakými byly smrt držitele Nobeovy ceny Liu Xiaoba a sjezd CCP v roce 2017. Čína začala s blokádami Facebookových služeb WhatsApp dávno před sjezdem a rozšířila tvrdé a drastické zásahy proti privátním virtuálním sítím, což byly obvykle užívané metody, jak obelstít Velký Firewall. Ochrana čínské kyber suverenity nebo ochrana internetu Číny před přílišným zahraničním vlivem jsou jedněmi z přiznaných cílů prezidenta Xi. Restrikce online svobod zahrnuje zaražení vzrůstajícího trendu obvinění #MeToo, opatření, která dělají vše, jen neeliminují možnost zveřejňovat sociální média nebo dokonce hrát anonymně hry. Restrikce svobod online samozřejmě omezují veškerý obsah a bojují se závislostmi. Zároveň všechny zahraniční společnosti, které chtějí v Číně operovat či již operují, jsou nuceny převzít praktiky, které by jinde byly hodnoceny jako invazivní. Apple vymazal aplikace a vybudoval centra lokálních dat v souladu s požadavky čínské vlády. To vše přispívá k tomu, že Čína má nejmenší online svobodu z 65 zemí monitorovaných skupinou bojující za práva Freedom House. Ta tvrdí, že Čína dosáhla v kontrole internetu nového extrému (Chan a Clarke 2018).

CCP se také pokouší spojit oblasti středního východu, Afriky, dálného východu a Evropy pro svou iniciativu Jeden pás, jedna cesta sítí 5G. Díky kolaboraci s Google, plagiátorství, IP krádežím, špionáži a nucenému technickému převodu s pomocí potřebných dat od čínských vědců, badatelů a vyšetřovatelů se spěje k militarizaci umělé super-intelligence. Proto Čína vytvořila technologie v BRI, které mohou propojit stroje umělé inteligence podobné bohu za současného zcizení z AI Deepmind od Googlu. Takové AI umožní operace dronů, strojů, robotických a kyberneticky vybavených vojáků a militarizovaných iniciativ, jež budou dominovat světu lidí na základě rozpoznání obličeje, hlasu a schopnostmi trasovat člověka (Cyrus 2019).

2.1 Čínská Bílá listina internetu

Typickým příkladem regulací internetu je čínská Bílá listina Internetu. Bílá listina webových stránek je výsledek nových regulací a součást kampaně zaměřené proti pornografii a vznikla před více než 11 lety. Ministerstvo průmyslu a informačních technologií v Pekingu představilo plán, který omezoval registrace dalších doménových jmen a měl čínským obyvatelům dovolit přístup pouze na webové stránky ze schváleného seznamu. To znamenalo, že některé nevinné webové stránky by mohly být stejně tak dobře zablokovány jako ty politicky citlivé. Čínská média potvrdila, že neregistrované zahraniční webové stránky na schváleném seznamu by byly také zablokovány. V současné době Čína používá systém, který blokuje ty webové stránky, které objeví a které jsou považovány za špatné nebo nebezpečné. Velký Firewall je symbolem cenzury, i když je Čína pouze jedna z mnoha zemí, které blokují části internetu (Nickson 2010).

Obcházení internetových restrikcí země i lepšimu zabezpečení internetové komunikace slouží samozřejmě aplikace, které fungují na principu virtuálního přístupu k internetu přes server v jiné zemi, což jsou tzv. virtuální privátní sítě VPN. Díky nim je možné v Číně nahlížet zakázaný obsah, neboť taková země, která funguje v těchto případech jako prostředník, nemá žádné omezení v přístupech na konkrétní web. Čína proti nim bojuje a čínské úřady jejich efektivitu limituje a nepovolené VPN k soukromým i jiným účelům včetně zahraničních firem jsou zakázány. Společnosti či jednotlivci je ovšem umožněno zažádat si na místním úřadě o takovou VPN aplikaci, která byla schválena vládou za současného potírání neoficiálních aplikací formou pokut. Během kampaně namířené na nepohodlné VPN aplikace stáhla většinu VPN ze svého AppStoru např. taková zahraniční technologická firma jakou je Apple, a to již roku 2017 (Světlu hrozí rozdělení na dva internety: Svobodný a čínský 2019).

Bílá listina zdůrazňovala potřebu respektovat pravidla, zákony i požadavky pro entity, které se zabývaly v Číně obchodováním. Čínská Bílá listina internetu, tj. obecná filozofie o tom, jakou roli by měl stát při managementu zpracování informací představovat, hraje v mezinárodní měřítku významnou roli pro Spojené národy. Minimálně co se týká regulace internetu. Může být mechanismem pro konzultace a výměny v globálních médiích a může se vyvinout v organizaci pro koordinaci či dokonce arbitraci. Prosazování konstruktivních pravidel prosazující a podporující sociální progres může mít ekvivalentní vektor. Po celém světě rostou debaty o otázkách suverenity a struktury informačního toku a zapomíná se na fakt, že země již internet kontrolují, a to z mnoha důvodů – ať už dobrých nebo špatných, dále na fakt, že suverenita stále existuje a že nikam nezmizela (Price 2011).

3 Historické hledisko – období po dekolonizaci

Jakým způsobem se Čína dostala do afrických zemí a co vedlo Čínu k získání tak rozsáhlého vlivu v Africe za použití nejmodernějších technologií? Zaměříme-li se z historického hlediska na období po dekolonizaci, lze konstatovat, že přítomnost Číny v Africe rozhodně není nová. Od poloviny 20. století do 70. let minulého století měla čínská politika v Africe tři hlavní cíle: vymanit se z mezinárodní izolace, vybojovat prim nad dřívějším Sovětským svazem v světovém komunistickém hnutí a zbavit se mezinárodního vnímání čínské nadvlády nad Taiwanem. K dosažení těchto cílů Čína strategicky spolupracovala s národními osvobozujícími hnutími v nově nezávislých zemích Afriky na podporu pokračování členství ve Spojených národech (Choukroune 2013, s. 83).

Diplomatické kořeny novodobých investic sahají do období poloviny 20. století, kdy byly položeny základy agendy, která poprvé sjednotila svazky mezi kontinenty Afriky a Asie na konferenci v Bandungu a podpořila další ekonomický a kulturní rozvoj a spolupráci mezi asijskými a africkými státy (Daoui 2021). Konference v Bandungu v roce 1955 podnítila včlenění „Pět principů mírové co-existence“ do 10 principů Bandungu – originálních pět principů zůstalo esenciální součástí čínské politiky směrem k Africe (původně navržené principy z roku 1953 se staly preambulí pro indicko-čínskou obchodní dohodu v Tibetu známou jako Panchsheel – Čína a Indie ji odsouhlasili v roce 1954). Zahrnují vzájemný respekt suverenity a územní integrity, vzájemnou ne-agresi, nezasahování do vnitřních záležitostí jeden druhého, rovnost, vzájemné výhody a mírovou koexistenci. Bandung se stal rozhodujícím momentem pro čínskou diplomacii, včetně jejích vztahů s Afrikou (Shinn b.r., s. 33).

Peněžitá pomoc Číny Africe během období od poloviny 50. let do poloviny 70. let 20. století se odhaduje na 2,5 miliardy amerických dolarů 36 africkým zemím. Ještě výraznější účinek mělo poskytnutí kvalifikované síly v podobě lékařů, inženýrů a techniků pro asistenci v afrických zemích v předních projektech rozvoje pozemní infrastruktury (Daoui 2021). Od roku 1964 vyvinula Čína nyní dobře známých 8 principů ekonomické a technické pomoci. K ní se nepojí žádné podmínky reciprocity či podmíněnosti s vlajkovým projektem post koloniálního období jako nyní kvazi-mýtické železnice Tanzanie-Zambie (TAZARA) s inaugurací roku 1975 (Choukroune 2013, s. 83). Spojení Zambie s Tanzánií umožnilo ukončit ekonomickou závislost na svých sousedech a poprvé vytvořilo obchodní trasu, která nevedla přes nepřátelsky minoritní vlády bílých. Znamenalo projekt v rozsahu největší zahraniční pomoci Číny. V době stavby představovala konstrukce 500 milionů \$, která by nyní představovala

výši přinejmenším 2 miliard \$ (Daoui 2021). Nové směřování čínsko-afriických vztahů směřem k obchodně orientovanému partnerství předznamenává období od 80. let 20. století, kdy dochází k otevření a transformaci čínské ekonomiky. Afrika nabízela obojí – jak trh pro čínské výrobky, tak strategický cíl pro investice do zdrojů. Ve stejném období čínská vojenská pomoc Africe přerostla a diverzifikovala se do významné účasti v mírotvorných misích Spojených národů díky přímějším zásobování operací dodávkami vojenského vybavení a výcvikem vojenských složek (Choukroune 2013, s. 83).

Nelze opomenout pravidelně probíhající summity Fóra o čínsko-afriické spolupráci (FOCAC). Ty se věnují vztahům Čína – Afrika od počátku roku 2000 a zavádí a rozvíjejí mj. srozumitelné strategické a vzájemné partnerství. Konsolidují a upevňují komunitu sdílené budoucnosti mezi těmito dvěma zeměmi. Prosazují hodnoty přátelství, spravedlnosti a sdílených zájmů a drží se principů upřímnosti, praktických výsledků, náklonnosti a dobré víry. Propagují také celkový vývoj čínsko-afriické spolupráce v oblastech a zahrnují (Xinhua 2015, s. 1):

- zlepšování vzájemné politické důvěry (zesilování výměn na vysoké úrovni, oživení sdílení zkušeností v řízení, zlepšení mezivládních konzultací a kooperačních mechanismů, propagování výměn v různých sektorech včetně zákonodárných orgánů, poradních orgánů, politických stran, vojenských a místních vlád)
- prohlubování kooperace v mezinárodních záležitostech
- prohlubování ekonomické a obchodní spolupráce (pomoc oživit industrializaci Afriky, modernizaci zemědělství, podíl se na rozvoji infrastruktury Afriky za hranicemi, posílení finanční spolupráci Čína Afrika, propagace usnadnění čínsko-afriického obchodu a investic, oživení spolupráce v oblasti zdrojů a energie, rozšiřování spolupráce lodního hospodářství)
- posilování rozvoje spolupráce mezi Čínou a Afrikou (pokračování v růstu rozvoje pomoci Africe, podpora Afriky v posilování jejího systému veřejného zdravotnictví a vytváření kapacit, expanze spolupráce ve vzdělání a rozvoje lidských zdrojů, sdílení a popularizace zkušeností s ulehčením chudoby, zintenzivnění spolupráce ve vědě a technologii a sdílení znalostí, obohacení spolupráce v ochraně životního prostředí a klimatických změnách)
- prohloubení a expanzi kulturních výměn lidé k lidem (expanze výměn a kooperace v kultuře a sportu, turistice, rozšíření spolupráce v tisku, rozhlasu, filmu a televizi, podpora výměn mezi akademií a think-tank, posilování výměn lidé k lidem)

- propagaci míru a bezpečnosti v Africe (podpora Afriky v realizaci míru a bezpečnosti, podpora Afriky v konfrontaci s netradičními bezpečnostními hrozbami)
- posilování výměn a spolupráce v oblasti konzulární, imigrační, soudní a policejní

Čínské investice narážely v Africe na vážné problémy z různých příčin, které způsobily veřejným i privátním společnostem problémy. Mezi hlavní problémy v oblasti čínského podnikání patřily a patří prosazování práva v afrických zemích, včetně imigračních autorit, policejních stanic, úřadů kontroly kvality, daní a cel. Z nejvyšší úrovně korupce a právních skandálů profitují úředníci v hostitelské zemi. To nutí většinu čínských podnikatelů v podnikání používat společenské tradice, využít peníze nebo zboží k vyřešení korupčních záležitostí v těchto odvětvích vymáhání práva. Dle průzkumu formou dotazníků z afrického regionu bylo zjištěno, že většina čínských společností zkusila přežít a zachovat svůj osud (Debongo 2020, s. 1).

3.1 Doba postkoloniální na africkém území

Afrika pro Čínu představuje moře příležitostí a stává se jednou z posledních hranic čtvrté průmyslové revoluce. Rapidní přeměna Afriky na nejrychleji se urbanizující oblast světa s migranty z venkova stěhujícími se do měst, která překonala i oblasti Číny a Indie, představuje velké výzvy. Zároveň nabízí velké odměny zemím, které budou ochotné riskovat miliardy do revolučního budování infrastruktury způsobem, jaký svět doposud nezaznamenal. Nikdo na tyto výzvy a volání Afriky neodpověděl v takové míře jako doposud Čína (Shephard 2019).

Na rozdíl od svých asijských sousedů orientovaných na vztahy s Ruskem, USA a Evropou, čínská politika v Africe charakterizuje uvolněnost, konzistentnost a víceúrovňové vztahy. Africký kontinent je proto pro Čínu solidní základnou pro dlouhodobé partnerství v mezinárodních záležitostech i ekonomickém rozvoji. Čína vidí ve své podpoře africkým zemím příslib ekonomického růstu. Rozmanité přírodní bohatství a suroviny Afriky představují tolik potřebné zdroje. Gigantický trh afrických zemích poskytuje pro doma vyráběné čínské produkty i přes saturaci čínského trhu pro Čínu rozsáhlý prostor pro odbyt. Všechna tato pozitiva podporující růst činí z Afriky ideálního partnera pro výrobní spolupráci, technologický transfer a upgrade (Li 2017, s. 24-25).

Míra, jakou je Čína zainteresována v Africe, je dechberoucí stejně tak jako rozsah a šíře záběru investičních projektů (Obrázek 1). Mezi lety 2000-2010 CCP a čínské firmy slíbily investovat do infrastruktury, balíčků půjček a přímých zahraničních investic 67 miliard

\$. To je o 12 miliard \$ více, než půjčila Světová banka během stejného časového úseku. Čína financovala projekty na rozvoj infrastruktury v 50 zemích z 54 v Africe, včetně celých měst v Angole, celého železničního systému v Tanzánii, dálnic v Demokratické republice Kongo a systému podzemní dráhy v Addis Abbě (Kelly 2017). Čína je destinací 15–16 % vývozu subsaharské Afriky a zdrojem 14–21 % importu tohoto regionu. Většinu vývozu Afriky do Číny tvoří minerální paliva, lubrikanty a související materiály. Afrika dále také vyváží železnou rudu, kovy a jiné komodity stejně jako malé množství potravin a zemědělských produktů. Čína naopak vyváží do Afriky množství strojního zařízení, dopravních prostředků, komunikačního vybavení stejně tak jako zpracované zboží. Čína se mimo jiné podílí na energetickém, těžebním a telekomunikačním průmyslu. Dále financuje stavbu silnic, železnic, přístavů, letiště, nemocnic, škol a stadionů. Investice v kombinaci státních a privátních fondů také zakládají tabákové, kaučukové, cukrové a agávové plantáže (Albert 2017, s. 1).

V době svého vzniku v 50. letech 20. století byla CCP zcela neznámá jakékoli jiné zemi na světě. Nato však začala rozšířeně lobovat v Africe a Čínská lidová republika popořadě uznávala jednu zemi po druhé. Zanedlouho byly politické závazky spláceny v betonu a oceli spolu s tím, jak začala stavět železnice, nemocnice, univerzity a stadiony po celém kontinentě. Vyplnit mezery v africké infrastruktuře bylo obsesí mnoha vln kolonistů; Čína dosáhla do srdce afrického kontinentu právě železnicemi, dálnicemi a letišti. Jelikož je infrastruktura to, co Afrika nejvíce potřebuje a je to zároveň to, co může Čína nejlépe svým vybavením poskytnout; od roku 2011 je největším hráčem v boomu africké infrastruktury právě Čína. Zatímco podíly ostatních hráčů strmě padají, jsou čínské firmy vždy navíc ještě schopny srazit cenu. Za zmínku stojí i fakt, že před 30 lety byla Čína v podobné pozici jako jsou nyní africké země. Celý svět šokovala během několika dekád způsobem, jakým použila infrastrukturu k ekonomickému růstu: její HDP za toto období vzrostlo více než 10x. Novou formou kolonialismu ovšem představují v této souvislosti dluhové pasti (Shephard 2019).

Afrika ovšem není jedinou oblastí, kde se Čína cvičí ve zvyšování diplomatického vlivu. Dalším příkladem čínského vlivu z historických i geografických důvodů je východní Asie. Procesy čínského vlivu se budou nadále prohlubovat i v souvislosti se slábnoucím vlivem USA v této oblasti. Čína je zajisté v oblasti měkké síly hluboko za USA, a to z důvodu nižšího životního standardu: po více než dvě století od dob britské průmyslové revoluce byl svět ovládán západem – prvně Evropou, a poté USA. Ve stejné době je základ vzestupu Číny dobře položen. Z čistě ekonomického dosahu a rozsahu Číny bude znamenat, že její vliv bude pokračovat růstem a bude obdivuhodný – už nyní je její ekonomický vliv evidentní všude, kam se podíváme: v bezpočtu zemí po celém světě od Austrálie, Asie a Afriky až po

Latinskou Ameriku, od východní Asie a střední Asie po Evropu. Relativně neškodný scénář vyžaduje přijetí a adaptaci na vzestup Číny (Jacque 2014, s. 1).

4 Sféry vlivu Číny v Africe

V současnosti přímé zahraniční investice (PZI) hrají zásadní roli v ekonomickém růstu a rozvoji hostitelské země. Je všeobecně známo, že africké země potřebují zlepšit svou životní úroveň. V krátkodobém i dlouhodobém horizontu může být role PZI v Číně rozdělena mezi tři aspekty: rostoucí akumulaci kapitálu v hostitelských zemích, zvýšení hladin zaměstnanosti a zlepšení infrastruktury, neboť africké země trpí nedostatečnou akumulací kapitálu, vysokou mírou nezaměstnanosti a zaostalou infrastrukturou (Debongo 2020, s. 1).

Vzhledem k problematické historii s ohledem na ekonomické a politické vykořisťování afrického kontinentu západními mocnostmi a jejich zradou – ať už se týkala transatlantického obchodu s otroky za profit a zboží, rozdělením kontinentu v 19. století nebo sérií predátorských půjček finančními institucemi Západu jako IMF a světovou bankou, která uvrhla kontinent do dluhu – v Africe vyvstala diplomatická potřeba pro prostředky měkké síly. Vzhledem k hororovým příběhům z historie, jež vyústily do přirozené nedůvěry ke kapitalismu a intervenci Západu v rovině finanční a politické, otevřel se prostor pro Čínu – hybridní, kapitalisticko-socialistickou ekonomiku. Ta se tak stala přirozeným partnerem Afriky na základě důvěry, ekonomického úspěchu, infrastruktury a vývoje a toto partnerství se zformovalo v enormním úspěchu (Kelly 2017).

Roku 2009 byla Čína vrcholným obchodním partnerem Afriky, roku 2010 v přímých zahraničních investicích předběhla Čína Japonsko, když obsadila druhé místo v globálním měřítku předních světových investorů – velký počet investic proběhl právě v Africe. Africkými sinofily je Čína zobrazována jako nepodmíněný přítel – co tedy udržitelnost dluhu, nadvláda a problémy životního prostředí? V kontrastu k mediálním příběhům má čínská pomoc mnoho forem od preferenčních půjček čínské Eximbanky k projektům výstavby infrastruktury. Ty probíhají po celé Africe, a to dokonce i v zemích, které jsou méně bohaté na zdroje (Choukron 2013, s. 84).

4.1 Role Číny v ekonomice, politice a bezpečnosti

V oblasti ekonomiky Afrika ještě v roce 1970 přitahovala 10 % globálních zahraničních přímých investičních toků. Do deseti let toto procento kleslo pod 1 % a stagnovalo na této úrovni dalších 20 let; na konci 20. století se ustálilo na 1,3 %. Tyto údaje ovšem musí být porovnávány v souvislosti s velikostí Afriky – oblast ekonomická je ovlivněna velkou měrou geograficky (Obrázek 2). Afrika čítá 15 % světové populace a 20% celkové pevninské části světa (Thomashausen 2019).

V období let 1987-1992 klesalo HDP na hlavu v celé Africe každoročně o 0,8 %, ovšem s reformami od konce studené války a ideologické konfrontace Východu a Západu v 90. letech a základem demokracie více politických stran a reformami právních pravidel, naznačují statistiky zásadní obrat. Tak, jak se zvýšilo procento světových přímých zahraničních investic na 2,75 % v prvních deseti letech 21. století, přímé zahraniční investice se ustálily na 2,9 z globálních PZI roku 2018. Ve skutečných číslech toto znamená průměrně 5,5 % růstu HDP v období 2000-2008 a v roce 2019 ekonomický růst Afriky jako celku dosáhl 3,7 % (Obrázky 3 a), 3 b) a 5). Oproti tomu v jižní Africe HDP na hlavu kleslo z 8 080 \$ v roce 2011 na 6 374 \$ v roce 2018, což představuje pokles 22 %. Souvisí to zejména s významným vzrůstem ekonomických regulací a špatné administrativy (Thomashausen 2019).

Celková návratnost zahraničních investic v sub-saharské Africe se snižoval z 30,7 % v období 1961-1973 na 13,1 % v období 1973-1980 a 2,5 % v období 1980-1987. Období prvních deseti let 21. století představovalo dramatické zlepšení v návratnosti kapitálu, jež dosáhl 31 % v roce 2007, což byla nejvyšší rychlost návratnosti kapitálu globálně. Není proto překvapivé, že od 21. století Afrika přitahovala Čínu, jež zaznamenala HDP na hlavu právě pod 1000 \$, jednu třetinu jižní Afriky a o 18 let později v roce 2018 zvýšila své HDP na hlavu desetkrát na 9500 \$ (Thomashausen 2019).

Se závratnou rychlostí urbanizace Afriky – jen populace v samotném Lagosu vzrůstá o 77 lidí za hodinu a do roku 2025 bude více než 100 měst v Africe přesahovat přes milion obyvatel – přichází řada doposud nevídaných ekonomických příležitostí. Afrika je druhou nejrychleji se vyvíjející oblastí světa a podobně je Čína ústředním hráčem v této urbanizaci. Obrovské procento infrastruktury na africkém kontinentě je řízeno čínskými společnostmi nebo je Čínou financováno. Lze konstatovat, že jakýkoli projekt v africkém městě, který je

vyšší než 3 podlaží nebo silnice, která je delší, než 3 km, bude s největší pravděpodobností postaven a projektován právě Čínou (Shephard 2019).

V oblasti diplomacie vykrytalizovaly v průběhu staletí tři zásadní principy, z nichž první je také konečným cílem diplomatického plánu CCP a další koncepty jsou prostředky měkké síly, kterými má být dosažen návrat Číny ke své dřívější slávě a převaze: snaha o čínsko-centrický mezinárodní pořádek, asymetrická spojenectví a intenzivní nacionalismus (Kelly 2017). Řada studií zaměřených na chování Číny v mezinárodním měřítku indikuje, že Čína při vstupu do mezinárodních organizací inklinuje k přizpůsobení se existujícím normám, než by se pokoušela měnit široce uznávané konvence. Breslin argumentuje, že čínská strategie osciluje mezi změnami a reformou a posilováním vlastní role jako spolehlivého člena v existujícím systému. Vyznačuje se různorodostí a konflikty uvnitř sebe sama. Je také evidentní nová asertivita v čínské diplomacii se vstupem Xi k moci a radikálními změnami v CCP tak, jak se mění čínská zahraniční politika (Li 2017, s. 22). I když je v Číně vztah k expanzivnímu Západu odjakživa rezervovaný, je zároveň motivován potřebou přístupu k technologiím Západu i nalákáním investorů. Jednostranně negativní přístup k Západu, jež byl běžný v maoistických dobách, je nyní naprosto ojedinělý a není dán konfrontací, ale spoluexistencí se Západem (Furst 2002, s. 14-15).

Čína a africké protějšky pokračují v uznávání ústředního významu vývoje v oblasti spojení bezpečnosti a vzájemné spolupráce. Diplomatically Čína vytvořila vztahy s 47 africkými zeměmi – od počátku 21. století probíhaly nesčetné opakované cesty tehdejšího prezidenta Hu Jintaa a dalších vysoce postavených emisařů do Afriky, a naopak desítky cest afrických delegací do Číny. Peking je silně zainteresován v místních afrických organizacích. Diplomatické delegace z Číny mnohonásobně převýšily počet reprezentantů Evropy a USA; Čína také hostila ekonomická fóra afrických ministerských delegací. Ekonomicky udržuje Čína vztahy s 49 africkými zeměmi a má uzavřené bilaterální obchodní dohody s většinou z nich. V 49 afrických zemích operuje 700 čínských společností. V Africe funguje 7 obchodních a investičních center, které slouží jako regionální ekonomické ústřední body. Vojensky Čína realizovala významné zakázky prodeje zbraní do Burundie, Rovníkove Guinei, Eritrei, Etiopii, Súdánu, Tanzanii a Zimbabwe a rozvinula menší výrobní kapacity zbraní v Súdánu (Roger 2007, s. 24). Jako základní příčiny konfliktů jsou viděny ekonomická zaostalost a úroveň chudoby. Dále to jsou různé druhy konfliktů od terorismu, přes nelegální rybolov, obchod s lidmi a jiné netradiční záležitosti bezpečnosti (Briefing paper: China Africa 2018).

4.2 Role Číny v médiích

Je známo, že média v Číně jsou pod přísnou kontrolou monitorovacích systémů a firewallu. Na základě těchto kontrol je ukončována činnost webových stránek, končí publikace, jsou vězněni novináři, disidenti, blogeri a aktivisté. Čínská vláda se v politice médií vyznačuje určitým stavem schizofrenie. Postupuje vpřed i zpátky: testuje, kam lze zajít, neboť si je vědoma nutnosti svobody tisku a informací, jež poskytuje. Zároveň má obavy otevřít dveře tomu typu svobody, který by mohl vést k pádu režimu (Media Censorship in China, 2017, s. 1). Čína samozřejmě neprováděla restrikce webu vždy: v počátcích roku 1994 byl web relativně svobodný a byl vnímán jako rozšíření politiky otevřených dveří, na které ťukaly dovednosti Západu reformovat ekonomiku. S jeho rostoucí popularitou se ovšem čínská vláda uchýlila k sentimentu vyjádřeném dřívějším vůdcem Deng Xiaopingem: ten viděl mouchy, jež vlétnou, otevře-li se okno. Od roku 2000 je zaveden Zlatý štít, který spolu s Velkým Firewallem tvoří databázi řízenou systémem špehování a který je schopný dostat se k záznamům každého občana. Spojuje také čínské bezpečnostní organizace. V současnosti zaměstnává vláda nejméně 50 000 lidí za účelem cenzury: zakazuje webové stránky, se kterými nesouhlasí a nutí vyhledávače filtrovat obsah, který je vyhodnocen jako škodlivý. V sociálních médiích je tu armáda influencerů, kteří zveřejňují ročně odhadem 500 milionů komentářů podporujících vládu. Kritikové tvrdí, že Velký Firewall Číny odráží její paranoiu nad potenciálem internetu šířit opoziční myšlenky proti vládě jedné strany (Chan a Clerke 2018).

Čína se na africkém kontinentu angažuje v mnoha dimenzích, a to zpětně slouží širší strategii rozšiřování svého globálního postavení. To zahrnuje a je součástí zvýšené účasti Číny v telekomunikačním průmyslu Afriky. Jen tak může odolávat a postavit se západnímu vlivu. Zároveň získává nové zdroje a nové exportní trhy ve snaze uspokojit rapidně se rozrůstající ekonomiku. Telekomunikace jsou spolu s výstavbou, energetikou a těžbou jedním ze čtyř strategických pilířů sloužících jako odrazový můstek k podrobení Západu, výzvě globálního hegemonu. Telekomunikace jsou vitálním průmyslem pro čínské strategické zájmy v oblasti akvizice zahraničních technologií, duálního použití vojenských aplikací, znovu posílení čínských programů vesmírného a satelitního rozvoje a vstupu na nové trhy. Čínské telekomunikační společnosti ovšem neoperují v izolaci, ale v tandemu s čínsko-geostrategickými cíli a jsou řízeny jak CCP, tak i příslušnými ministerskými a strategickými plánovacími institucemi. Primárním mandátem takovýchto institucí je následné spojení

konkurenčních mezinárodních společností v souladu se strategickými politickými zájmy mateřské země (China in Africa, b.r.).

Ačkoliv čínský mediální a kulturní tok do Afriky není tak robustní, dlouhotrvající iniciativy Číny ve spolupráci na poli vzdělávání a rozvoje lidských zdrojů za posledních 60 let vyškolily tisíce studentů a afrických profesionálů ve vzájemných vzdělávacích programech, odborném a zemědělském výcviku v Číně a výuce čínštiny v Africe. Tato rostoucí komunita pro-čínských Afričanů bude pravděpodobně sloužit jako kritická masa pro nadcházející popularitu čínských kulturních produktů v Africe (Li 2017, s. 25). V Africe nelze přehlédnout Konfuciovy Instituty, které jsou nyní větší a jsou lépe financované než mnoho kulturních institucí dřívějších kolonizátorů. Jisté negativum představuje kritika, které podléhají zejména ze strany některých zahraničních učenců, neboť záměrně opomíjejí témata, která jsou považována čínskou vládou za citlivá. Takovými tématy je např. Taiwan, Tibet či hnutí Falun Gong. Konfuciovy Instituty tak slouží jako politický instrument CCP. V červenci 2012 čínská vláda vyhlásila tříletý „Plán afrických talentů“, který cílil vyškolit 30 000 Afričanů s poskytnutím 18 000 stipendií. Měkká strategie síly promyšlené mediální kampaně bude mít zajisté vliv na africký narativní příběh a roli, kterou bude hrát Čína v budoucím scénáři. Globální mise státních médií Číny posune její vliv ve světě. Čína poskytne Africe v této oblasti něco, co zdroje infrastruktury ostatních médií poskytnout nemohou. Tím je kapacita vytvořit vlastní obsah a alternativní platformu k vyprávění vlastního příběhu Afriky a pohlédnout na čínský příběh (Choukron 2013, s. 84).

Čína přímo investovala do řady afrických mediálních společností. V roce 2013 bylo odkoupeno čínskými státními agenturami 20 % z největšího novinového řetězce Independent Media v jižní Africe. Od té doby noviny tohoto řetězce ve zvýšené míře adoptovaly ve svých názorových člancích příklon pro Peking a začaly být méně tolerantní ke kritice Číny (York 2018).

Během extenzivních ekonomických reformací v období od 80. let minulého stolení se mediální průmysl v Číně otevřel privátním investicím. Od té doby začal významný a intenzivní spád na trhu – růst započal a pokračuje. Podobně jako v jiných rozvinutých ekonomikách jsou tradiční média na čínském trhu na ústupu, zatímco jsou sociální média na vzestupu. Čínský trh v oblasti médií a zábavy je opravdu masivní a v růstu bude pokračovat, řízen je mnoha vzkvétajícími sektory jako jsou například OTT (over-the-top) videa, online reklama a hry. Tak jak více čínských konzumentů tráví více času na smartphonech, mnoho tištěných mediálních společností přešlo do arény sociálních médií a publikuje svůj obsah na nejpopulárnějších čínských sociálních sítích WeChat, Weibo a Douyinu, jež je originální

čínskou verzí TikToku. Internetoví velikáni jako Alibaba, ByteDance, Baidu a Tencent budou z tohoto trendu na trhu ještě dále profitovat (Thomala 2020).

5 Africko-čínská příběhová paradigmata

Mediální vliv se promítá i do způsobů pohledu ať už na hospodářské jevy či na soubory předpokladů, které vytvářejí rámec pro existenci určitých jevů. Obecně přijímaná schémata, vzorce myšlení či modely jsou vytvářeny v rámci výměny informací, na základě komunikace a za současného působení médií. Na veškerou komunikaci mezi lidmi lze pohlížet jak z historického, tak i situačního kontextu. Proto může být velmi dobrým analytickým prostředkem právě příběhové paradigma, které je racionální. Uspokojuje požadavky jak na příběhovou pravděpodobnost a spolehlivost, tak na morální motivy. Zároveň umožňuje koncentraci na vnitřní uspořádání diskurzu, který dále umocňuje koherenci a věrohodnost. Kromě toho zde mohou být opomenuty elementy kontextuální jako je identita autora či situace jako spouštěče publikování příspěvku. Zvolená paradigmata neo-koloniální, pragmatické a paradigma informací, které nekorespondují s tokem informací mainstreamové propagandy západních mocností, dávají rámec vzestupu vlivu Číny v Africe. Patří sem mediální angažovanost i racionalizace čínských aktivit. Mediální expanze totiž slouží veřejné diplomacii a myšlence, že Čína je determinovaná vytvářet právě takové mezinárodní informace a kontrolovat tak západní hodnoty a ideologie v širším měřítku (Li 2017, s. 25).

5.1 Paradigma neokoloniální

Zatímco Spojené státy se od roku 2001 zabývaly zejména globálními výzvami s ohledem na vlastní bezpečnost, Čína využívala k dosahování diplomatického, vojenského a ekonomického vlivu v afrických národech tzv. nezávislé zahraniční politiky výměnou za nepodmíněnou zahraniční pomoc bez ohledu na lidská práva nebo politickou praxi (Rogers 2007). Zatímco rétorika amerického snu je založena na úspěchu jedince, čínský sen upřednostňuje zemi nad individuem a je přísně etno-národní ideologií. Pokud má tento sen vyřešit, pokud ne všechny, tak alespoň většinu čínských problémů, musí se stát čínská vláda globálním ekonomickým, politickým a vojenským lídrem (Kelly 2017).

Do centra mezinárodních debat o čínské angažovanosti v Africe či jiných částech rozvojového světa se tak dostává otázka, zda je Čína agresorem, nezodpovědným poskytovatelem půjček či vykořisťovatelem. Zároveň zaznívaly ze Západu a Afriky kritika a obvinění Číny z neo-kolonialistických záměrů, které lze shrnout do tří tezí (Li 2017, s. 26):

- Rostoucí investice v Africe jsou založeny na potřebě strategických přírodních zdrojů jako ropa a neželezné kovy za současného nezájmu o místní komunity, práva a zájmy dělníků a místních obyvatel.
- Ránu už tak křehkému zpracovatelskému průmyslu způsobuje zaplavení afrického trhu levným zbožím nízké kvality za současného vyřazení místních podnikatelů z provozu; po nasycení trhu výrobky „made in China“ bude Afrika ještě ekonomicky závislejší na Číně než dříve.
- Likvidace lidských práv jsou obvinění obvyklá nejen pro Čínu ve své vlasti, ale stejná praxe se děje i v Africe, a to přispívá k rozšíření tyranie a korupce na tomto kontinentu.

Kelly (2017) jde dále a prostředky získávání laskavostí a politické kontroly prostřednictvím sítě obchodu, oněch laskavostí a služeb a osobních vztahů nazývá neo-imperialistickými prostředky kolonialismu, které nahradily původní dobývání a vojenské zmocňování se politické kontroly. Kolonialismus se podle něj změnil či přešel v 21. století od nátlaku k atraktivitě; operuje za zavřenými dveřmi pod pláštěm autonomie; nezávislý stát s mezinárodní suverenitou, který je předmětem neo-kolonialismu, je v oblasti ekonomického systému a tím pádem politické strategie ovládán zvnějšku.

V západních médiích se v rámci první teze boje o přírodní zdroje a suroviny buduje obraz Číny jako nenasytného draka skrz příběhová paradigmatu ekonomické invaze, zničených komunit, nové říše moderního otroctví a nemorálních jednání, z kterých profitují tyrané. Pro ilustraci expresivního žurnalistického slovníku lze uvést příklady, jakým způsobem je popisováno působení Číny na Západě a v USA: Čína není déle schopna „schovávat své ambice a své drápy“. Čínský vliv nezávislé zahraniční politiky podkopává pokusy USA ovlivňovat pozitivní změnu a dosahovat strategických zájmů USA v Africe (Rogers 2007, s. 23-24). Jak měkká síla Číny buduje neo-koloniální systém v Africe. Bližší průzkum čínsko-afrických vztahů odhaluje, že CCP vyvinula a implementovala neo-koloniální systém v sub-saharské Africe za použití měkké síly a masivních zahraničních investic. Jak se přiblížilo 20. století, čínské drápy se zabořily hlouběji do sub-saharské Afriky. S nekoloniálními chapadly Číny od Saigonu k Johannesburgu, Pyongyangu k Akkře, zůstává otázka: kdo je/bude další? (Kelly 2017). Klíčovými zájmy Pekingu je lépe extrahovat a exportovat africké zdroje (Shephard 2019). Tato image se rozšířila ve velmi krátkém čase a začala vzbuzovat strach a obavy. Druhá teze se buduje skrze příběhy čínského osidlovatele vs. vězně-dělníka, jenž asociuje představy o zabránění země po jednáních o vlastnictví, ztrátě místních zdrojů, přesídlení místních lidí, následované vlnami čínských imigrantů – rolníků-

venkovanů. Tyto příběhy jednak posilují mýty neo-koloniálního příběhového paradigmatu, jednak matou čínské iniciativy pomoci a krátkodobých investic. To se děje celou řadou způsobů, které zahrnují misinterpretace, ledabylé překlady a parafrázování. Vše se děje bez přímého ověření do takové míry, že se podávané informace stávají součástí tzv. konvenční moudrosti – databází s případy, jež jsou častěji více chimérou než skutečností. Třetí teze likvidace základních lidských práv se pojí s diskurzem, jenž komentuje pomoc Číny Africe a smluvní projekty v Africe. Příběhová paradigmata odkrývají obvinění čínských bank z ignorace lidských práv a standardu životního prostředí tím, že půjčují do rozvojových zemí Afriky (Li 2017, s. 27-29).

Problém příběhového neo-koloniálního paradigmatu neleží pouze v nepřesnosti zobrazování čínského působení v Africe, ale také v jeho ideologických předsudcích a předpojatosti. Kritika Číny nebere v úvahu mezinárodní systém a chybí jí komparativní perspektiva. Fakt, že expanze čínské ekonomiky v Africe je legitimní, je ignorován – vlády v afrických státech jsou suverénní a obchodní operace v Africe probíhají díky souhlasu mezi čínskými agenturami a národními a regionálními byrokratickými aparáty a místním obyvatelstvem, i když souhlasu nemusí být dosaženo ve všech případech (Li 2017, s. 33).

5.2 Paradigma pragmatické

Čína se neliší od ostatních velmocí a interpretace čínské mediální expanze v Africe, která od roku 2000 posiluje své pozice, používá myšlenku měkké síly. Má být komponentem větší měkké strategie síly. Onu větší měkkou silou coby součást trvalého globálního trendu představuje užívání médií jako nástroje veřejné politiky, jejichž cílem je globálně zlepšit image Číny. Unikátní charakteristikou čínské kultury a diplomacie je element „zachování si vlastní tváře“. Mediální kampaň Číny si vytváří příznivé podmínky pro vlastní obchodní vztahy a strategické spojení. Zároveň je odpovědí na nepříznivé reportáže o Číně v Africe v západních médiích. Ekonomické státnictví optimalizuje čínskou situaci v mezinárodním systému a využívá čínskou strategii investic v expanzi a internacionalizaci státních médií spolu se spoluprací s africkými státními médii a velkokapacitními výměnnými a školicími programy pro africké novináře (Li 2017, s. 33-34).

Prostředky a strategie měkké síly jsou řízeny odlišným souborem pravidel v závislosti na tom, jak se hra změnila: nesou různá jména od přímých zahraničních investic, přes investice do infrastruktury, až po vzdělávací programy. Výsledky a cíle zůstávají stále konstantní – jde o politický vliv a kontrolu nad zdroji. Strategie měkké síly závisí na třech

důležitých principech: je výsledkem ocenění, hodnot a respektu, je mentální na základě nehmotných aktiv a liší se stát od státu, v situaci od situace (Kelly 2017).

Jelikož Čína svým mocným příchodem na scénu radikálně změnila situaci, svým čínským modelem vytváří africkým zemím podmínky osvobozujících od tíživých etických a moralizujících omezení kladených západními státy. Čínský model je v první řadě založen na pragmatickém zvážení kooperace a ekonomické vzájemnosti. Africké státy mají nyní velký rozsah výběru ekonomického partnerství – mohou odmítnout některé podmínky, které považují za nevýhodné, zatímco vybírají jiné, které lépe odpovídají jejich zájmům jako v případě africké revolty proti navržené dohodě ekonomického partnerství Evropskou unií v prosinci 2007. Čínský model slibuje růst za jakoukoli cenu a vede k větším nerovnostem, jež mohou často vyústit v sociální protest a oslabit politické vedení. Velmi dobře se adaptuje na autoritářství; na lidská práva a liberální demokracii pohlíží jako na mechanismy, které pouze zpomalují ekonomický růst (Girouard 2008, s. 5).

5.3 Paradigma informací oponujících hlavnímu mainstreamovému proudu

Vliv čínských médií v Africe může být viděn jako součást informací a médií protiproudu – informací, které kontrují propagandě Západu a USA. Jde o informace globálního rozsahu médií s více hlasy, centry a dimenzemi, které vychází z politického ekonomického paradigmatu globální komunikace 21. století. Globální tok komunikace je dominantním tokem médií a má výjimečný vliv na politické a ekonomické sféry globální úrovně. Organizace médií a zpravodajské agentury exportují nejen informace a obsah, ale také formát a žurnalistický styl. Trans-národní toky oponujících informací proti mainstreamovému proudu, které mají původ v někdejších periferiích globálního mediálního průmyslu, se nyní „přerazují“ do trans-národních sítí. Tyto nenesou pouze produkty komerčních hráčů, ale také státem sponzorované televizní sítě a všichni tak přispívají do nesourodého ne-západního trans-národního toku od severní po jižní polokouli (Li 2017, s. 37).

Televizní vysílání je pro Čínu životně důležitou součástí vlivu na politické debaty a oponentury negativních příběhových paradigmat. V roce 2018 byla poprvé postavena pobočka kancelářských budov světově největší mediální agentury Xinhua News Agency mimo Peking. Do té doby vždy její kanceláře operovaly mimo pronajaté prostory. Xinhua je agentura na úrovni kabinetu, která v Číně sídlí v mocném Ústředním výboru CCP a která v Africe založila

místní ústředí v Nairobi. To bude hostit africký úřad čínské globální televizní sítě. Peking hledal způsoby, jak formovat praxi a hodnoty afrických médií jako součást svého mediálního vstupu do Číny. O rok dříve v 2017 hostovalo čínsko-africké tiskové centrum – specializovaná část čínského ministerstva zahraničí svůj třetí desetiměsíční program pro africké mediální profesionály. Témata školení a výcviku zahrnovala mediální management a etiku, čínskou politiku a kulturu, čínsko-africké vztahy – všechny části kampaně k posílení a vzrůstu čínské měkké síly, dobrého čínského příběhového paradigmatu a lepší komunikace čínského poselství světu (Nantulya 2018).

5.3.1 Mediální zpravodajství - Xinhua

Čínské státem vlastněné mediální společnosti mají značný dopad, a to i v důsledku rozšiřujícího se vlivu Pekingu v západním tisku. V oblasti novin a počtu novinových publikací dochází v posledních letech k stabilnímu poklesu každý rok (Thomala 2020). Nejčastěji čtené noviny jsou Reference News s historicky prvním vydáním roku 1931 zpravodajskou agenturou Xinhua, nyní s 3 miliony výtisky shrnujícími zprávy hlavních zpravodajských agentur a časopisů na světě, včetně globální politiky, obsahem zaměřeným na životní styl, zdraví, vzdělání a dalšími tématy. Na druhém místě je People's Daily – s 3 až 4 miliony výtisky podávající náhled CCP s edicemi v angličtině, japonštině, francouzštině, španělštině, ruštině, arabštině a korejštině. Třetí místo zaujímají The Global Times, které se od ostatních čínských novin odlišují populistickou strategií a inklinací ke kontroverzi (Top 10 most read Chinese newspapers 2021). Průměrný dosah novin v Číně zaznamenal pokles na 19 % z 52 % v roce 2010. Lepších výsledků ve srovnání s novinami dosahuje trh s časopisy se zvyšujícím se počtem publikací v předcházející dekádě. Jejich denní dosah se ustálil na 29 %. Mezi tradičními médii v Číně má vedoucí pozici televizní vysílání, jehož síla zůstává (Thomala 2020).

Nejpopulárnější je CCTV s historicky prvním vysíláním roku 1958 a nyní s 22 kanály vysílajícími v čínštině, angličtině a španělštině s hlavními CCTV1 integrovaným kanálem, finančním CCTV2, filmovým CCTV6, sportovním CCTV5, zpravodajským CCTV a s kanálem dramatického vysílání CCTV8. Druhá nejsledovanější je Hunan Satelitní Televize jako nejpopulárnější provinční TV stanice s exkluzivními TV seriály včetně Cartoon satelitního TV kanálu s velkou popularitou u dětí. Na třetím místě je čínské televizní vysílání Phoenix Satelitní Televize blokována na pevnině a určena Číňanům žijícím v zahraničí, založená v Hong-Kongu (Top 10 most popular Chinese TV channels 2010-2021).

Důležitost televizního vysílání v oblasti reklamy je nepopiratelná zejména při propagaci produktů potravin a nápojů – oslovuje více než 200 milionů uživatelů či posluchačů. Poptávka po rádiovém vysílání zůstává stejná, což reflektuje vzestup zejména v kombinaci sítí televizních a radiových, jež dosahují 700 miliard yuanů. Čína je ovšem národem soustředěným na mobily a sociální média – polovina čínské populace používá sociální sítě. Zájem o internet a sociální média je mezi čínskými konzumenty vysoká; novým marketingovým trendem se stali influenceři, kteří efektivně ovlivňují rozhodnutí zákazníků v oblasti spotřeby (Thomala 2020).

Úsilí CCP rychle expandovalo ve své snaze ovlivnit diskuse o Číně za jejími hranicemi směrem k potlačení kritiky Číny. Zejména jde o snahu donutit mezinárodní média, aby o Číně referovali v pozitivnějším světle. Xinhua je jedna z nejdůležitějších čínských globálních zpravodajských služeb, a to tím nejjednodušším způsobem. V roce 2018 oznámila, že rozšíří spolupráci s americkou zpravodajskou službou Associated Press (AP) a to v takových oblastech jako jsou nová média, ekonomické informace, aplikace umělé inteligence. V té době AP na dotazování Kongresu ohledně rozsahu dohody mezi AP a Xinhua reagovala, že Xinhua neovlivní zpravodajství ani nebude mít přístup k citlivým informacím, jež jsou ve vlastnictví AP. Přesto členové amerického Kongresu vnímali vliv Pekingu na operace uvnitř USA jako na hrozbu podobnou zasahování Ruska do amerických prezidentských voleb v roce 2016 (Wagner 2019).

Informační toky by měly být během příštích několika desetiletí řízeny souborem principů. Srovnáme-li politiku a ekonomiku, kde změny probíhají velmi rychle, je patrné, že tok informací proudí v základu ze západu na jih, sever k jihu a od rozvinutých zemí k zemím rozvojovým. Otázka kontroly zní, zda je možné – bez těžkého zasahování státu – získat informační systém, který je rovný, racionální a vyrovnaný. Pokud moudré a efektivní výměny informací budou spoléhat na spolupráci a komunikaci přenášenou férovým a vhodným způsobem, namísto prosté censure, může velmi dobře působit soubor civilizovanějších pravidel, které by řídily mezinárodní masovou komunikaci. Všechny mediální organizace ze všech zemí světa by měly mít právo účastnit se mezinárodní komunikace. Významným cílem, který reflektuje čínskou živou politiku, je politika živého informačně expandující politiky. Princip objektivního, férového, vyrovnaného a přesného pokrytí by měl zajistit minimalizaci diskriminace a předsudků, a i když zní takovýto cíl tradičně krásně, zabředá do komplexnosti rozmanitých perspektiv člověka. To, co se skrývá pod pojmem férový a vyrovnaný, představuje stejně tak důležitou výzvu. Další princip je sdílení plodů rozvoje informačního a komunikačního průmyslu, hrát aktivní roli v mezinárodní masové komunikaci

a zvrátit nevyrovnanou situaci, kde se silní stávají ještě silnějšími a slabší se stávají ještě slabšími (Price 2011).

Technologický rozvoj se týká i čínské zpravodajské agentury Xinhua, která dokonce v prosinci 2017 představila svou platformu AI Media Brain (Mediální mozek umělé inteligence). V březnu 2018 měl svoji premiéru obsah poprvé vytvořený strojem (MGC) u zpravodajského videa během dvou politických setkání (mezi Národním lidovým kongresem a Čínskou lidovou politickou poradenskou konferencí), která se považují za nejdůležitější. Trvalo pouhých 15 vteřin vytvořit a vydat bulletin. Navíc spolu s čínským vyhledávačem Sogou.com vytvořila světově první zpravodajskou kotvu umělé inteligence, která může pracovat 24 h denně za vysílání zpráv na oficiálním webu Xinhua a mnoha platformách sociálních médií. V roce 2020 Xinhua a Sogou spolupracovali znovu, aby vytvořili první 3D verzi zpravodajské kotvy umělé inteligence v květnu tak, aby napodobila vzhledem a hlasem novinářku. Tato 3D verze AI se může bez problému pohybovat po studiu, opustit jej a obstarat v blízké budoucnosti reportáže z terénu. Též může měnit účesy a obleky tak, aby to vyhovovalo různým scénářům prezentace (Yang 2021).

Závěr – míra užití, účinnosti a využívání PP

Problematika cenzury, propagandy a klamavých informací představuje v případě podobně smýšlejících zemích jako Čína, které by šly v jejích šlépějích zaváděných restrikcí vůči obyvatelům a globálním společnostem online, hrozbu vážně kompromitované vize, jež stála u zrodu internetu, jako neomezené a svobodné globální výměny informací (Chan a Clarke 2018). Na příkladu tří tezí neo-koloniálních příběhových paradigmat, které posilují pohled na Čínu jako nemorálního hegemona, lze spatřovat odlišné vnímání vlivu Číny v Africe Afričany samotnými a obrazem Číny, který je vytvářen propagandou Západu, ze které vychází často zjednodušené stereotypy. Více než nepříjemná se jeví pravda, že v médiích je tendence homogenizovat Čínu a zobrazovat Afričany jako oběti nebo darebáky, preference soustředit se na negativní vliv Číny na africkém kontinentu. Jedná se zejména o otázky a místa násilí, nepořádku a korupce a další negativní témata (Li 2017, s. 31).

Výzkum veřejného mínění ukázal, že většina respondentů v afrických zemích nahlíží na Čínu pozitivně, a to jak ohledně vlivu, tak i jejím přispíváním k rozvoji kontinentu. V průměru 63 % Afričanů se dívá na ekonomický a politický vliv dle výzkumu Afrobarometru-Pan-africké výzkumné sítě – z roku 2016 v 36 zemích jako na určitým způsobem pozitivní či velmi pozitivní. Mnoho afrických představitelů vyzdvihuje výhody čínských investic na podporu růstu v jejich zemích. Přesto čínská přítomnost v Africe není bez kontroverze. Některé země jsou proti čínským rozvojovým aktivitám. Rozhořčení vzbuzuje špatný soulad se standardy na bezpečnost a životní prostředí ohledně nekalých obchodních praktik a porušování místních zákonů. Dojem, že Čína využívá zdroje bez podpory místních ekonomik, vzbuzuje ostrou kritiku některých představitelů (Albert 2017, s. 1).

Vládní strategie “Jeden pás, jedna cesta” čínského prezidenta Xi Jingpinga přinesla roku 2013 africkým obyvatelům velké vymoženosti. Ty spočívaly zejména ve vodě, elektřině, zdravotní péči, internetové komunikaci, zvýšení hladiny příjmu a zaměstnanost místním zaměstnancům. Ze statistických výsledků je zřejmé, že afričtí obyvatelé důvěřovali čínským investicím a prohlásili, že by mohly pozitivně řídit ekonomický vývoj africké země a zlepšit místní infrastrukturu. Někteří z respondentů řekli, že čínské investice jsou především problémem a že vždy narušily pořádek místního trhu a vměšovaly se do korupce, kmenového systému, kulturních odlišností, vnitřního a vnějšího politického konfliktu a způsobily znečištění životního prostředí (Debongo 2020, s. 1).

Shrneme-li dostupné poznatky a fakta, Čína prosazuje své hodnoty a modely otevřeněji a sebevědoměji, než tomu bylo kdykoliv v minulosti a lze očekávat, že iniciativy měkké síly budou expandovat v tandemu s vojenskými a ekonomickými aktivitami, což bude patrné v Africe – ochotném partnerovi, který je schopen formovat a ovlivňovat rozhodování v mezinárodním měřítku díky bloku hlasů ve Spojených národech a mezinárodních institucích – více než kdekoli jinde. Pozornost, kterou vedoucí proponenti měkké síly v Číně věnovali postupem času kultuře, hodnotám a ideálům, které spoluvytváří globální normy, se rozhodně vyplatila a přinesla své plody. Strategie prosazování cílů bez spoléhání se na tradiční nástroje zahraničních vztahů s rostoucím globálním vlivem Číny budou příležitostí nabídnout alternativu k západním hodnotám a normám s širokou podporou čínského politického establishmentu.

Iniciativa Jeden pás, jedna cesta v řádech mnoha miliardách dolarů je stěžejní v úsilí stavět a expandovat ve finančním dosahu za hranice Číny skrz investice privátních i veřejných entit s cílem posílit infrastrukturu, obchod a vývoj spojnic mezi Čínou, Arickou, zeměmi Golfského zálivu, Asie a Evropy. V dosahování těchto cílů hraje Afrika se svými rozvíjejícími se trhy a vysokými dividendami klíčovou úlohu nehledě na možná rizika. Získání konkurenčních výhod v méně bezpečném a méně stabilním politickém a ekonomickém prostředí dovoluje čínským diplomatům a státem podporovaným průmyslníkům živit osobní svazky a vyjednávat mimo formální instituce. Systém sociálních sítí, vlivných vztahů, které podporují obchod a politická jednání skrz osobní svazky a hierarchii hraje neméně důležitou roli v jednáních Číny s africkými obchodními, politickými a vojenskými vůdci.

Čína bude globálním lídrem co se týče národní síly a mezinárodního vlivu – díky vylepšeným schopnostem a kapacitě vyprávět své příběhy, prezentovat multidimenzionální pohled a pozvednout důležitost měkké kulturní síly. Spolu s čínskými charakteristikami tak Čína rozšiřuje svůj vliv, formuje globální normy vládnutí, využívá nové trhy a bude prosazovat svoji velkou strategii, jejíž součástí je Afrika. Tato strategie je promyšlená a dlouhodobě udržitelná; protlačování měkké síly Číny se urychluje, a to v době, kdy se zdá, že tradiční mocnosti jako Spojené státy a Evropská unie odepisují své globální závazky.

ANALYTICKÁ ČÁST

6 Analytická část – metodika

Teoretické práce rozebrala tři hlavní africko-čínská příběhová paradigmat: paradigmatu neo-koloniálnímu, pragmatickému a paradigmatu informací, které působí v kontrastu k mainstreamovému proudu. Tento teoretický rámec spolu s objasněním funkce cenzury, historického kontextu k působení Číny v afrických zemích a problematiky spjaté se sférami čínského vlivu v Africe vytvořily základní podklady a předpoklady k zodpovězení výzkumné otázky.

Analytická část má za cíl zodpovědět hlavní výzkumnou otázku, která zní: *Využívá a používá Čína nástrojů měkké síly ve své zahraniční politice úspěšně?* Kromě evaluace výzkumů zaměřených na vnímání vlivu Číny v Africe ať už v afrických zemích místními obyvateli, vládou či zeměmi mimo Afriku lze kritérium úspěšnosti sledovat i v mezinárodních tabulkách měkké síly a bodovém ohodnocení, které jsou s určitou časovou prodlevou pravidelně uveřejňovány v rámci statistik jednotlivých zemí či ekonomických ukazatelů státu (Obrázky 4a, 4b). Část praktická bude věnovaná konkrétním příkladům vlivu Číny s hlavním zaměřením na média a příběhová paradigmat – konkrétní příběhová paradigmat budou zanalyzována z hlediska jejich využití a účinnosti. Jednotlivé kapitoly rozeberou dopady působení měkké síly čínského draka ve vybraných afrických státech jako je Keňa, Uganda, Etiopie a Zambie.

Úvodní kapitola podrobně rozebere problematiku měkké síly jako takové, analyzuje různé pohledy na měkkou sílu a její interpretace. Následně budou prezentovány země, které jsou typickými příklady čínského vlivu v porovnání s ostatními zeměmi Afriky. Tyto země vykrytalizovaly z rešeršního výzkumu v odborných publikacích a časopisech na základě jejich charakteristiky v těchto zdrojích jako případové země, které se jevíly k analýze v jednotlivých oblastech použití měkké síly v průběhu posledních desítek let jako nejvhodnější. Závěrečná kapitola praktické části bude věnována vládnímu propojení v oblasti telekomunikací s konkrétním příkladem tendru Huawei, neboť i ten ilustruje využívání měkké síly Číny v afrických zemích.

Za účelem posouzení problematiky mediálního vlivu Číny v afrických zemích a zodpovězení výzkumné otázky bude provedena analýza na základě shromáždění faktů dané tematiky, přičemž hlavní důkazní opora práce bude vycházet z relevantních odborných článků a internetových zdrojů. Z časového hlediska bude práce vymezena do období 21. století.

Závěr shrne dosavadní fakta, informace a poznatky, podrobí je analýze a interpretaci z nového úhlu a umožní tak nový pohled na rozsáhlou problematiku čínského mediálního vlivu v Africe.

6.1 Analýza – úvod

Analytická část má za cíl zodpovědět hlavní výzkumnou otázku, která zní: *Využívá a používá Čína nástroje měkké síly ve své zahraniční politice úspěšně?* Na základě shrnutí dosavadních teoretických poznatků a jejich analýzy je zřejmé, že na nástroje měkké síly lze pohlížet v užším a širším slova smyslu. V užším slova smyslu je měkká síla podobná kulturnímu vlivu. V širším slova smyslu se jedná o nevojenskou sílu, která zahrnuje jak sílu kulturní, tak i sílu ekonomickou.

Měkká síla je v podstatě podobná svým zdrojům, i když není s těmito zdroji identická. Tyto zdroje jsou konkrétní a lze je měřit – hodnocení síly vychází ze zdrojů síly, které jedinec, organizace či stát vlastní. Jinými slovy sílu nelze vyvinout bez využití jejích zdrojů. Obrazně řečeno nemůže působit sama o sobě – je řízena, tj. potřebuje na své použití prostředek a soubor konkrétních aktivit, během kterých je vyvíjena. Tyto aktivity lze chápat jako její zdroje. I u zdroje měkké síly, jakým může být morální hodnota, ji lze využít jak k přesvědčení někoho, kdo s ní vnitřně souhlasí, tak i k donucení, je-li použita k vytvoření sociálního tlaku. I když je měkká síla ve stručnosti schopností získat ostatní, aby přijali, či chtěli přijmout, co chcete, i zde chtění či ochota může zahrnovat silnou touhu něco přijmout či pasivní přijetí v různých řádech intenzity. Přijetí může představovat prosté přijetí faktu, že nelze učinit nic pro změnu situace nebo silně neochotné přijetí něčeho, co ve skutečnosti nechceme.

Upevňování bilaterálních vztahů Číny a afrických zemí vyvolává řadu otázek po příčině vzkvétajících vztahů, zrychlování a zvyšování investic a trendů budoucích vztahů. Gray (2017) vysvětluje, že Čína využila prostoru, který se v posledních desetiletích vytvořil na globální politické scéně díky ústupu USA ze svých dosavadních pozic zaměřením se na vnitřní problémy, a od roku 2015 vyšplhala o pět míst se ziskem 10 dalších bodů v mezinárodních tabulkách využití měkké síly. Zlepšila se i v celkovém pozitivním vnímání své role na světové scéně, což dokazují průzkumy z různých zdrojů (Obrázky 4 a), 4 b)). Propojení a porovnání teorie s vybranými případovými státy Afriky umožní nový pohled na problematiku čínského využívání měkké síly a jejích dopadů v mezinárodním kontextu.

6.2 Keňa

Keňa je jednou ze zemí, ve které Čína obchodovala po staletí – byly zde nalezeny například mince z období dynastie Tang. Čilé obchodování bylo podstatou vytrvalého přátelství těchto dvou zemí, přesto od druhé poloviny 20. století zrychlila ekonomická a diplomatická spolupráce nevídanou měrou (Daoui 2021).

Podobně jako ve zbytku Afriky sahají otisky Číny a její vliv i v Keni do většiny oblastí života, Čína zde masivně investuje do infrastruktury. Keňané začínají ale reagovat s podezřením na rozšiřování a prohlubování vlivu Číny a obviňují ji z toho, že okrádá Keňu o místní práci s konkrétním příkladem 40 % importovaných pracovníků pro projekt čínské společnosti China Power Global podpořený čínskou vládou. Dále panují obavy z finanční krize, neboť je Keňa jedním z největších dlužníků, a tak je Čína logicky obviňována z neudržitelného dluhu. Mimo to se zde nachází nedotčené národní parky jako například Nairobi National Park, jedny ze světově nejbohatších na biodiverzitu, takže panují obavy z jejich ohrožení. Podobné obavy vyvolal například podpis smlouvy s čínskou firmou na 1,050–MW tepelnou elektrárnu v hodnotě 2 miliard dolarů asi 13 mil severně od památky ze seznamu UNESCO světového dědictví Lamu Old Town a nejstarším Swahilským osídlením ve východní Africe. Kritici tvrdí, že projekt znečistí vzduch, zničí rybaření a vyžene stovky rezidentů z jejich půdy (Kaiman 2017).

Čína dále poskytla většinu financí formou investic a půjček na 3,8 miliardovou (\$) železnici spojující Nairobi a keňský přístav Mombasu (obrázek 6 až 8). Nový vlak bude jezdit rychlostí 74 mil za hodinu a zkrátí původní cestu v řádech 10 hodin na poloviční dobu 5 hodin; každoročně tak přepraví 22 milionů tun nákladu. Mohl by zakotvit železniční síť zasahující do jižního Súdánu, Ugandy, Rwandy a Burundi. Vylepšený přístup do přístavů by mohl zlepšit obchodování a otevřít trhy. Na druhou stranu kritici v Keni říkají, že je s cenou pětiny národního rozpočtu železnice předražená a že může Keni způsobit zadlužení po generace. 90 % projektu bylo financováno půjčkami z čínské banky Export-Import často známé jako China ExIm Bank. Řada debat s vládními představiteli proběhla ohledně projektu za zavřenými dveřmi a přitahovala obvinění z korupce. Ochránci životního prostředí spustili hlasitý alarm ohledně dopadů železnice na život v divočině, který již způsobil smrt 10 slonů, útěk několika lvů z parku, z nichž jeden zahynul (Kaiman 2017).

Keňa patří definitivně mezi přední africké země v oblasti technologií; dle Globálního Indexu Inovací 2020 zaujímá 3. místo v sub-saharské Africe. Působí zde řada startup společností s revolučními myšlenkami, které mohou vytvořit mezinárodní platformy pro další

technologický růst (Global Innovation Index 2020: Who Will Finance Innovation?). Od roku 2002 se v Keni v oblasti médií a telekomunikací rozšiřuje privátně vlastněná na Peking orientovaná mediální a telekomunikační firma na Západě prakticky neznámá – StarTimes. Ta repasovala vysílací strukturu na kontinentě a rozšiřuje čínský obsah do miliónů domovů. Má pobočky v 30 afrických zemích včetně válkou poznamenaných zemích jako Demokratická republika Kongo nebo Středoafriická republika. I když je cíl prezentovaný jako možnost dovolit si digitální TV africkým domácnostem a užívat si potěšení z digitálního života, má samozřejmě StarTimes významnou oporu v čínském státě a explicitní politický mandát. Nejlevnější balíček nazývaný Novo stojí okolo 4 \$ za měsíc a je směsí keňských a čínských kanálů. Přístup k jiným mezinárodním kanálům jako Al Jazeera, France 24 a BBC stojí více, než si může většina Keňanů dovolit. Jako digitální poskytovatel infrastruktury pomáhá StarTimes africkým státům v přechodu z analogové televize – technologie příbuzné FM rádiu rozšířený s poklesem signálu – na digitální, která zajišťuje vysoce kvalitní obraz a zvuk. Jako zpoplatněná televizní společnost je její síť provázaná s pro-čínským vysíláním (Kaiman 2017).

Aby si zbytek světa uvědomil čínskou roli v Africe, čínská masmédiá slouží k šíření aktů, názorů čínské vlády a think-tanku po světě a boří tak monopol západních konkurentů v Africe. První africký zpravodajský uzel vznikl roku 2012 v Keni a pod názvem CCTV Afrika (obrázek 11). V překladu je to Čínská centrální televize Afrika a pokrývá svým zpravodajstvím zprávy z celého afrického kontinentu. CCTV rozšiřovala svůj mandát od roku 1992, kdy byl otevřen kanál CCTV-4 a umožnila Číňanům žijícím za hranicemi sledovat hlavní programy. CCTV je sice ve vlastnictví státu, ale je financována trhem (Wu, 2012. S. 5-6).

V roce 2012 založilo StarTimes svou pobočku v Keni a má více než 1,4 miliónů předplatitelů, což je polovina předplatitelů TV v Keni. V prosinci 2016 spustila StarTimes pilotní program v Kajiado jako součást dlouhodobé agendy zpřístupnit digitální televizi Keňanům na venkově. Na inaugurační oslavu přicestoval do Kajiado v prosinci 2016 čínský viceministr dohlízející na propagandu a cenzuru médií Sun Zhijun a společnost darovala zdarma set-top boxy StarTimes spolu s předplatným do 120 domácností. Do ledna byl StarTimes již všude ve městě, nyní zaměstnává 1 100 lidí, z větší části Keňany. StarTimes vybuodovalo africké ústředí, dabingové centrum a zařízení pro produkci za necelý rok, což byl jen začátek (Kaiman 2017).

6.3 Uganda

Uganda je klíčovým čínským spojencem ve východní Africe. Vláda Yoweriho Museveniho je jasně pro-čínská a byla jedním z prvních afrických vlád, které se explicitně hlásily k ekonomickým reformám inspirovaným právě čínským modelem. Uganda se hlásí k iniciativě Pás a Cesta (Obrázky 9 a 10) a díky tomuto partnerství byly financovány různé projekty infrastruktury ve velkém měřítku. Například vodní elektrárny na přehradách a dálnice mezi letištěm Entebbe a Kampalou (Mulvey 2020).

Roku 2019 čínský velvyslanec v Ugandě oznámil, že bude Ugandanům umožněno formou 99 stipendií studovat na čínských univerzitách. Kromě těch, kteří získají finanční podporu, řada Ugandanů si své studium v Číně platí, neboť je relativně dostupné jak finančně, tak i vzhledem ke snadnému získání studijních víz. V průběhu roku 2018 čínské ministerstvo vzdělání podalo zprávu, že v Číně studuje 81 562 afrických studentů. Z toho vyplývá, že je Čína druhou nejpopulárnější destinací pro africké studenty, kteří chtějí studovat v zahraničí. Ve svém důsledku to znamená, že Čína předběhla tradiční země pro studium jako je Spojené britské království nebo Spojené státy již před několika lety. Destinací číslo jedna je stále Francie. V letech 2018 až 2021 poskytl Peking 50 000 stipendií pro Afričany, což je obrovské číslo v porovnání s tím, co nabízí rivalové Číny jako jsou Spojené státy nebo Spojené britské království. Ugandští absolventi čínských univerzit mají potenciál hrát významnou úlohu jako sociální aktéři, kteří by mohli ovlivnit to, zda pokusy Číny vybudovat pevnější svazky a zvýšit svůj ekonomický a politický vliv budou v jejich domovské zemi vítané či nikoliv (Mulvey 2020).

I když by se mohlo zdát, že nabírání mezinárodních studentů automaticky vede k pozitivním výsledkům pro čínskou měkkou sílu, v případě Ugandy absolventi udávají z Číny smíšené zkušenosti a jemné rozdíly v postojích k jejich hostitelským rodinám. Vystává tak otázka často zjednodušování spojení mezi studiem v zahraničí a měkkou silou. Zatímco se Čína snaží chopit se příležitostí daných současným globálním klimatem a prosazovat své zájmy v zahraničí skrze investice do nabírání studentů v zemích jako je Uganda, potenciální návratnost této investice se teprve ukáže. Zkušenosti sociálního odcizení byly mezi ugandskými studenty v Číně běžné a podtrhují potenciální bariéru prohloubení sociální interakce a pocit sounáležitosti. V dlouhodobém měřítku je udržování mezinárodních svazků po absolvování vzdělání velmi důležité. Pocity frustrace nejsou ojedinělé ani u absolventů magisterských studií renomovaných univerzit. Mají původ v jistém druhu izolace a diskriminace mimo univerzitu, neboť chybí podání rukou či odtažitost v dopravních

prostředcích v případě Afričanů. To je pro měkkou sílu Číny velkou výzvou. Kdo by mohl očekávat, že se studenti, kteří pocítují sami sebe jako oběti otevřeného anti-afrického rasismu, o kterém se v čínské společnosti nemluví, vrátí do své domoviny a budou šířit pozitivní zprávy o Číně? Je překvapivé, že i mezi absolventy panuje značný skepticismus ohledně role Číny v Ugandě, včetně negativních názorů na ekonomickou zainteresovanost Číny v zemi (Mulvey 2020).

Podstatným faktem se ale jeví skutečnost, že absolventi pokládají pokračování ve svazcích s Čínou za důležité, neboť jsou svůj čas strávený v Číně schopni využít v Ugandě na trhu práce. Čínské podnikání je největším zdrojem přímých zahraničních investic v Ugandě a vytvořilo přinejmenším 18 000 pracovních příležitostí v širokém záběru odvětví. Jako takové nehledě na obavy či pochyby k čínské zahraniční politice, se absolventi zajímali o pokračování práce s čínskými společnostmi i po ukončení školy, neboť ti, kteří byli znalí čínštiny, byli schopni najít si místo v čínských společnostech aktivních v Ugandě (Mulvey 2020).

6.4 Etiopie

Ekonomické svazky Etiopie a Číny vzrůstají pokaždé, dojde-li k vzrůstu obchodních a investičních objemů. Obě země vytvořily oficiální partnerství při otevření ambasád v hlavních městech od roku 1972. Vyšší úroveň dosáhly během posledních dvaceti let, kdy bilaterální vztahy mnohostranně profitují na obou stranách: mnoho čínských společností je včleněno v několika vývojových projektech. Druhou stranou těchto bilaterálních vztahů je sociokulturní vztah obou zemí. Někteří čínští akademici odkazují na Etiopii jako na Čínu Afriky, neboť její politika speciálních ekonomických zón a rozvoje infrastruktury byly převzaty z čínského modelu. Od roku 1994 navštívily početné delegace vládnoucí Etiopské lidové revoluční demokratické fronty (EPRDF) Čínu, aby tam studovaly vládní systém. Tato strana, jež převzala moc roku 1991, má mnoho rysů CCP stejně tak jako vládnoucí strany v Eritrei, Namibii, Rwandě, Jižním Súdánu a dalších. Řada z nich zahrnuje princip převahy strany nad vládou, důraz na ideologické vzdělání a demokratický centralismus, který dovoluje kritiku pouze v mezích stanovených hranic. V mnoha těchto modelech, zejména těch, které jsou běžné pro dřívější liberální hnutí, je armáda rozšířením strany a podřízena její struktuře, což je hlavním znakem čínského systému (Nantulya 2018).

Rozšířené debaty o roli Číny v Africe probíhaly i přes nárůst ročního obchodu s Etiopií z 1.3 miliardy dolarů na 3 miliardy dolarů na přelomu 10. a 20. let tohoto století.

Hlavní otázkou zůstalo, zda může být Čína nahlížena jako konstruktivní partner či nikoliv. To naznačuje, že i když jsou obchodní svazky důležitým kanálem bilaterálních vztahů, argument o jednostrannosti a nerovnosti přetrvává. V etiopském kontextu to platí zejména v ekonomické kapacitě či rovnosti obchodu. Zatímco je Čína více než 15 let plnoprávným členem Světové obchodní organizace WTO, je Etiopie na straně druhé aspirujícím žadatelem o členství; jedním z důležitých aspektů etiopsko-čínských vztahů je těžká provázanost a opora v bilaterálních/mezinárodních obchodních režimů. Členství ve WTO by Etiopii umožnilo předvídatelnější obchodní vztahy mezi oběma zeměmi (Venkataraman a Gofie 2015).

Pohled na způsob, jakou rychlost získaly politické a ekonomické vztahy mezi Čínou a Etiopií během posledních dvaceti let, přináší dojem, že spád a intenzita budou už jen pouze pokračovat. Lze tvrdit, že je to díky ideologické a politické kompatibilitě mezi úřednickými vládami u moci, která z důvodů domácích i mezinárodních odsunula různé ekonomické příležitosti a výzvy, které vztahy přivedly téměř k ledu. Obrovský ekonomický rozvoj Číny, který za krátkou dobu pozvedl Čínu na úroveň druhé největší ekonomické mocnosti, ji propůjčil jako modelovou zemi pro ostatní africké země, a to obzvláště pro Etiopii. Pro Etiopii přišlo pět čínských principů mírové co-existence jako požehnání v převleku – naplňovat politické a ekonomické aspirace bez překážek v porovnání se západními partnery, kteří dlouze připomínali témata škodící jejím politickým a ekonomickým zájmům. Čína je světově druhou největší ekonomikou se zpracujícím průmyslovým sektorem jako svou ekonomickou základnou a je mnohem rozvinutější než Etiopie, jejíž ekonomika je zaměřena převážně na zemědělské produkty. Čína vyváží nízkonákladově zpracované spotřební produkty výměnou za přístup k relativně velkému etiopskému trhu a zdrojům. Čínská politika nezasahování do vnitřních záležitostí stejně jako způsob, jakým je řada projektů přidělována kontraktorům, způsobuje dle názoru pozorovatelů méně než transparentní procesy. Například v obou volbách 2005 a 2010 bylo zaznamenáno drastické porušování volebních protokolů chování, jež způsobilo rozšířené násilí a přitáhlo mezinárodní kritiku. To ale nemělo vliv na bilaterální vztahy s Čínou (Venkataraman a Gofie 2015).

6.5 Zambie

Zambie je dalším příkladem africké země jako atraktivní destinace pro čínské investice – po Jižní Africe a Británii je v Zambii Čína třetím největším investorem a stala se tak velmi důležitým hráčem v zambijské ekonomice. Čínské investice zahrnují všechny sektory ekonomiky, včetně zemědělství, výstavby, strojírenství, zdravotnictví, výroby, těžby, služeb a turismu. Čínské investice také pronikly do sektoru obchodování malého rozsahu. Chambishi v srdci důlního průmyslu provincie pásu mědi bylo vybráno prezidentem Hu jako jedno z prvních ze zóny MFEZ. Do roku 2010 to znamenalo 50 000 nových pracovních příležitostí pro obyvatele Zambie a v tříletém období přímé investice v hodnotě 800 milionů amerických dolarů (Cheru a Obi 2010).

Bohužel se ani tyto investice neobešly bez palčivých problémů v podobě chudých mezd v porovnání s investory ze Západu a Indie, které byly hluboce pod minimální mzdou – (cca 70 amerických dolarů měsíčně). S touto chudou mzdou úzce souvisela disparita ve mzdách čínských a zambijských dělníků, kteří vykonávali stejné úkoly. Ilustrativní může být i příběh ze zambijsko-čínského sdruženého podniku Mulungushi Textilky, ve kterém měla vlastnit čínská vláda většinu akcií. Generální manažer byl Číňan, jeho zástupce Zambijec (3-5 milionů K) a asistent generálního manažera byl Číňan (17milionů K). Zambijští zaměstnanci po celé zemi si stěžovali vykořisťující pracovní podmínky: dlouhé pracovní hodiny bez přestávek a málo dní k odpočinku. Ve státní národní televizi byl odvysílán dramatický klip během hlavních zpráv z inspekce podmínek v uhelných dolech, které spadaly do čínského vlastnictví. Doly byly zavřeny na tři dny po záběrech na zaměstnance bez ochranného oblečení. Ohledně zdraví a bezpečnosti patří Čína v důlním průmyslu mezi nejhorší na světě. Čínští investoři v Zambii bývají spojováni s ignorací pracovního práva, což lze vysvětlit s problémem vyjadřování v anglickém jazyce, příliš štedrými stimuly ze strany zambijské vlády směrem k zahraničním investorům, které vedou k postoji investorů a jejich chování jako by byli nad zákonem. Nemalou měrou má vliv i podhodnocení a malá kapacita inspektorů kontroly pracovních standardů. Mezi další klíčové stížnosti zaměřené na čínské investory patří jejich tendence přivádět do země nekvalifikované nebo částečně kvalifikované čínské pracovníky k výkonu práce, kterou mohou zastat Zambijci, což je v rozporu se zambijským právem (Cheru a Obi 2010).

6.6 Propojení na vládní úrovni – tendr Huawei, Addis Ababa

Telekomunikační společnosti formují budoucnost Afriky v komunikaci v oblasti digitálního vysílání, internetových poskytovatelů a mobilních internetových trhů. Telekomunikační sektor byl privatizován, počet uživatelů mobilních telefonů neuvěřitelně narostl, rozšířila se a zlepšila pevná síť linek (The Voice of China in Africa).

Spojení v dohodách telekomu s africkou strategií Číny nejsou nové. Čínské vedoucí telekomunikační společnosti jako Huawei Technologies a Zhongxing Telecom Ltd. (ZTE) jsou obě spjaty s čínským establishmentem vojenským a inteligenčním. Dále tu jsou China Telecom a Alcatel Shanghai Bell (ASB). Tyto společnosti mají díky zlepšené technické kapacitě s nízkými výrobními náklady, přístupem k levným státním dotovaným finančním zdrojům a státní politické podpoře důležitou konkurenční výhodu, která je nedostupná nezávislým telekomunikačním společnostem. Čínští telekomunikační prodejci identifikovali příležitosti v rozvojových národech a mohou tak využít cenových výhod k rozvoji vztahů, kterými se prodejci z bohatých zemí nemohou zabývat. Čína zaujímá dlouhodobý postoj, který lépe integruje obchodní a politické cíle. Pokud se jedná o společnost, která se dostane na trh a vybuduje základní síť, má pak dobrou strategickou pozici k získání všech upgradovaných kontraktů, které budou následovat. Může to být souhra náhod, ale mnoho telekomunikačních dohod čínských prodejců v Africe s ostatními rozvojovými zeměmi jsou se zeměmi zpracovávajícími ropu. Součástí čínských ekonomických průnikových strategií na nové trhy je nechat čínské ropné společnosti, aby se chovaly jako předvoj nebo první linie čínských obchodních a později politických zájmů. Takové společnosti si pak mohou dovolit proniknout na nové trhy na nejnižší úrovni bez přivolání nežádoucí přílišné pozornosti. V porovnání se zavedenými západními telekomunikačními výrobci nabízí čínské společnosti řešení a zařízení, které jsou jak finančně výhodné, tak i efektivní (China in Africa, b.r.).

6.6.1 Huawei

Pro chudé africké země jsou lákadlem čínské vlajkové lodi společností jako Huawei Technologies, ZTE a ABS díky extrémně nízkým cenám. To je výsledkem vládní podpory těmto telekomunikačním společnostem, a tomu, že mohou vytvořit africkým zemím na míru šitá řešení.

Huawei je společnost působící jako hlavní síla v mezinárodním telekomunikačním průmyslu. Navíc je to první čínská společnost, kterou nevlastní stát. Přesto úspěšně expanduje na mezinárodní úrovni, stala se modelem pro ostatní čínské společnosti a je zdrojem národní hrdosti. Lze říct, že doslova přepisuje pravidla soutěže v globálním průmyslu telekomunikačního vybavení. Během desetiletí pronikla Huawei do téměř každého trhu na světě s velkými investicemi do obchodu a technologických výrobních linek, včetně fixních sítí, mobilních sítí, datových komunikací, optických sítí, softwaru a služeb a terminálů. Nespokojuje se s 3. místem v bezdrátových sítích a druhým místem v pevných linkách a přepínačích – jejím cílem je být jedničkou ve všech hlavních kategoriích telekomunikačního vybavení: pevných i bezdrátových sítích i Internetových přepínačích (Chang 2009).

V Africe působení Huawei začalo roku 1998 v Keni, která je nyní největším poskytovatelem CDMA produktů v regionu. Obchodní strategie Huawei, organizace i korporátní kultura reflektovala Maovy myšlenky a nacházela inspiraci z vojenské strategie PLA. Maovy myšlenky spočívaly v orientaci v první vlně na získání venkova a poté dobytí měst. Díky této strategii prorazil Huawei roku 1993, kdy agresivně obchodoval v menších městech před tím, než expandoval po celé Číně. Později použil stejnou strategii v neuspokojených trzích Ruska a Afriky před tím, než se přesunul do Evropy. Vojenská kultura je zakódována v rigidní organizační hierarchii managementu před individuálními zaměstnanci, na které se nahlíží jako na nahraditelné pozemní vojáky. Korporátní kultura těží z rétoriky a propagandy. Další čínské aspekty a kvality těžké práce, odolnosti a houževnatosti jsou ceněné v tradiční čínské kultuře a jsou zdůrazňovány jako cesta k získání konkurenční výhody. Skupina je nad individuem, loajalita společnosti nad osobním životem, osobní oběť a ochota spolupracovat (Chang 2009).

Nikde není vidět strategie a přítomnost Huawei tolik jako v Africe, kde svou roli výrobce posunul do role poskytovatele kompletních řešení. Dnes vytváří ta nejsofistikovanější telekomunikační vybavení na světě a s heslem nevyrobí levněji, vyrábí lépe. Založil místní zaškolovací centra v afrických zemích jako Nigerie, Kenya, Egypt, Tunis, Angola a Guinea. Do srpna 2004 investoval více než 10 milionů \$ do školicích center

v Nigérii. Ročně proškolí 2 000 lidí. Huawei dominuje africkému trhu v oblasti, kde bylo úspěšných jen málo nadnárodních společností a přispívá k růstu v Africe. Prodej v Africe dosáhl v roce 2006 2 miliard \$ v 40 zemích díky pověsti, která preferuje nízké ceny, ale přesto vysoko kvalitního budovatele mobilních sítí. Profit v Africe je 10x větší než ten realizovaný v Číně. Zároveň je o 5–15 % níže než mezinárodní konkurence. Svůj potenciál v Africe buduje prostředky chytrých marketingových strategií a za použití zelených technologií sluneční a větrné energie. Podporuje GSM stanice jako nejvíce přátelská k životnímu prostředí v obchodě – v porovnání s běžnými vysílači redukuje energii o 47 %; 100 000 zelených stanic ušetřilo dle zpráv 570 milionů KWh či 170 000 tun uhlí (Chang 2009).

6.6.2 Addis Ababa

Addis Ababa – hlavní město Etiopie vystavěné Čínou. Etiopský nejdražší realitní projekt v podobě Addis Ababy na trhu přinesl zvláštní fenomén. I když místní lidé preferovali nižší patra před panoramatickými výhledy na města z důvodu výpadků proudu a nefunkčních výtahů, replika čínského městského modelu v Africe znamenala výzvu, obzvlášť vezme-li se v úvahu chráněná zemědělská půda kolem hlavního města a limitovaný prostor. V nadmořské výšce 2. 355 metrů nad mořem se jedná o jedno z nejvyšších hlavních měst na světě s 2.7 miliony lidí a s chybějící evropskou infrastrukturou, která podtrhuje mnoho afrických metropolí (Nyabor 2018).

Za dvě desítky let poskytla Čína 86 milionů \$ na kruhový objezd, 12.7 milionu \$ na křižovatku the Gotera Intersection, 800 milionů \$ na šestiproudou dálnici a 4 miliardy \$ na železnici Ethio-Djibouti Railway, která spojuje uzavřenou zemi s mořem. Rychlost výstavby připomíná rychlost městské exploze 21. století. Čína zde také vystavěla první systém Metra v sub-saharské Africe, jejíž dvě linky přetínají srdce města. Metro je velice dobře využíváno – přepraví nejméně 30.000 pasažérů za hodinu, kteří platí 6 birr za jízdu, což představuje 0.30 \$. Nejvyšší budovou v Etiopii je skleněná věž o 46 poschodích dokončená roku 2020 čínskou státní stavební korporací. Symbolem města je ovšem futuristický mrakodrap – sídlo Africké unie, jež se svojí strukturou nepodobá ničemu v Etiopii za 200 milionů \$ jako dar Pekingu roku 2012. Během první dekády 21. století se dluh Afriky Číně vyšplhal na 130 miliard \$ a stal se terčem kritiky – dle Iniciativy Johnse Hopkinse SAIS čínsko-afrického výzkumu za financování dopravy, energie a důlních projektů. Celkem ovšem Afrika dluží více střednímu Východu, Světové bance a ostatním než Číně, což platí pro většinu afrických zemí (Nyabor 2018).

Závěr

I když mediální obraz Číny vytvářený západním světem není zdaleka pozitivní, existuje celá řada prostředků, kterými lze cíleně a systematicky působit na všechny vrstvy obyvatele společnosti. Měkká síla pomáhá národu dosáhnout svých cílů ovlivňováním ostatních, aby přijali to samé a je významným nástrojem, jak dosáhnout svůj vytoužený cíl s co nejmenšími námitkami; tento koncept není pro Čínu nový. Čína akumuluje větší měkkou sílu v mnoha aspektech a její vliv v mezinárodním měřítku každoročně stoupá. Není náhodou, že se rozvoji měkké síly věnuje soustavně a cílevědomě, a to jak skrze tradiční mezinárodní organizace, tak při zakládání organizací nových. Měkkou sílu zahrnuje oblast sportu a zábavy, mírotvorné procesy pro Spojené národy, zajišťování antipirátských bezpečnostních služeb či servisu v Africe, rozvoj kapacit při poskytování pomoci při mimořádných situacích a katastrofách, neboť všechny tyto aktivity přispívají ke zdokonalování schopností měkké síly. Významnou součástí budování měkké síly je i iniciativa Jeden pás, jedna cesta, jejímž účelem je vybudovat síť obchodu a infrastruktury spojující Asii s Evropou a Afrikou a přesahující dávné trasy Hedvábné stezky (Obrázek 8). Zahrnuje ekonomický pás Hedvábné stezky a námořní Hedvábnou stezku 21. století.

Čína otevírá Konfuciovy Institute nejen v Africe, ale po celém světě a jejich součástí jsou i rozsáhlé mezinárodní kampaně. Čínské vztahy s Afrikou vzkvétají na všech úrovních – Afrika se stává bohatší a čínská zahraniční politika je stále ambicióznější. Tyto vztahy jsou po desetiletí definovány dohodami typu zdroje za infrastrukturu. Peking investoval miliardy dolarů do kampaní měkké síly, aby přesvědčil svět, že je Čína příběhem kulturního a politického úspěchu. Za čínskými hranicemi jsou ovšem státní vysílací média těžce cenzurována, a tak jsou tato média téměř nesledována, noviny téměř nečteny a lidé vně čínských hranic si často Čínu spojují se znečištěním a represemi.

Jelikož je Afrika jedním z největších vznikajících mediálních trhů na světě, vyvíjí Peking ohromné úsilí s velkou hloubkou a komplexností tak, aby si získalo srdce a mysl Afričanů. Tak, jak se zlepšují životy bezpočtu Afričanů, nelze ignorovat roli Číny v těchto procesech. V oblasti televizního vysílání se projevuje znatelný ideologický element, který poznamenává operace v Africe. Nejenže je selekce televizních kanálů podrobována velmi pečlivému výběru, velmi důkladnému výběru jsou podrobovány i TV show. Jejich úkolem je podávat obraz městské Číny, rostoucí Číny a nekontroverzní pohled na Čínu. Iniciativa vedená státem institucionalizuje měkkou sílu a vytváří své vlastní zpravodajské poskytovatele, aby šířili a vyprávěli čínský příběh. Čínské státní vysílání podniklo potřebné

kroky k propagaci svých názorů po světě. Čína dává Africe něco, co ostatní média zdrojů infrastruktury nemohou, tj. kapacitu vytvářet svůj vlastní obsah a alternativní platformu k vyprávění vlastního příběhu Afriky a sledovat příběh čínský. Zatímco v Africe jde zejména o formu technické podpory a podpory infrastruktury, Čína Africe pomáhá stavět mediální instituce a poskytuje kredibilitu svým vlastním institucím a hodnotám. Čínská média začala přejímat komerční tvář také adoptováním strategií podobných těm od komerční konkurence a ztížila tak diferencování čínských norem od těch na světovém mediálním trhu.

Obyvatelé Afriky často staví zeď mezi infrastrukturu a kulturu. Čínu nevnímají jako modelové místo demokratických a politických procesů, ale vnímají ji jako velmi dobrý příklad, alespoň co se týká ekonomického růstu. Čínští obchodní právníci kreslí investice Pekingu v médiích jako vítězství – vítězství oběma stranám – jak pro čínské investory, tak i pro africké konzumenty. Výhody spočívají v benefitech pro čínskou ekonomiku, čínské společnosti a čínsko-africké vztahy. Mezi Čínou a Afrikou probíhá množství výměny materiálu. Otázkou zůstává, jak velkého vlivu Čína skrze investice do médií dosahuje, tj. zda předplatitelé StarTime s výhodami kvality signálu vlastně čínské show sledují, neboť podle National Media Group se sídlem v Nairobi se diváci v Keni už léta odklání od zahraničního obsahu, současně jak vzrůstají na popularitě místní show.

Rostoucí pragmatický přístup Číny k Africe umožňuje vnímat veškerou čínskou snahu rozhodně ne jako hrozbu. Čína je citlivá k faktu, že její enormní ekonomická moc a rostoucí vojenská síla má potenciál vzbuzovat obavy u většiny malých, chudých a slabých afrických zemí. Proto soustavně zdůrazňuje a popisuje svůj obchod, pomoc a investiční aktivity v Africe jako vítězství – vítězství pro Čínu a Afriku. Politická rétorika mírového vývoje a harmonického světa 21. století zdůrazňuje témata nezasahování, kooperace a předcházení konfrontace.

V oblasti vyššího vzdělání je vzhledem k nedostatečnému financování, přeplněným fakultám a nedostatečnému počtu instruktorů v Africe studium v zahraničí atraktivní alternativou. Pro Čínu je tak sektor vyššího vzdělávání prostředkem získávání vlivu v zahraničí a akumulování měkké síly zejména v zemích geopolitického významu, tj. těch, jež se podílí na iniciativě Jeden pás, jedna cesta. Role mezinárodních absolventů je vyprávět dobře čínský příběh a šířit čínský hlas a v dlouhodobém měřítku budou africko-čínské vztahy formovány právě těmito lidmi. Zdá se, že skeptické postoje a smíšené postoje absolventů mají limitovanou důležitost v porovnání s širším tlakem Číny k ekonomické síle a politickému vlivu v Ugandě. Existující nexus ekonomických svazků mezi oběma zeměmi vytváří z pokračujícího vztahu lukrativní možnost, neboť čas strávený v Číně představuje významnou

výhodu při hledání zaměstnání. Celkově vzato, ať je efektivita jakákoliv, Čína využívá vyššího vzdělání jako formu veřejné diplomacie v Africe, a i když čínská vláda vytváří přímou linku mezi náboem mezinárodních studentů a vlivem v zahraničí, data naznačují, že tato linie nemusí být tak jasná nebo přímá, jak je předpokládáno.

I když se mnozí afričtí lídři a vzdělanci shodují, že Čína slouží Africe jako vzor, čínští představitelé jsou v tomto směru opatrní a někteří před následováním čínské zkušenosti naopak varují. V Africe sice žije miliarda lidí ve srovnání s 1,3 miliardou lidí žijících v Číně, ale Afrika se skládá z 54 velmi odlišných zemí, z nichž největší mají populaci okolo 150 milionů. Řada afrických zemí má méně než milion obyvatel. Některé modely úspěšné čínské politiky ovšem mohou být vzorem či být vhodné opět pro některé africké země. Čínská zkušenost je unikátní, neboť adoptovala některé cizí myšlenky na své vlastní kulturní a politické pozadí. Afričtí lídři mohou ze studia čínského přístupu profitovat, ovšem bez modifikace, která by vyhovovala místním podmínkám, tyto pokusy o přijetí čínské ekonomické politiky skončí zákonitě neúspěchem a zklamáním.

Měkká síla nejenže podporuje a propaguje mezinárodní status Číny, ale činí její hodnoty a kulturu atraktivní pro veřejnost, které již nevyhovují tradiční ideologie. Čínská vláda používá média v diplomacii, přináší nový, konkurenční element k ovlivňování států. Svůj preferenční image pomocí svých médií rozšiřuj; svých cílů dosahuje redukcí strachu ze své vojenské síly. Vytváří protipól západním médiím, které popisují čínský vliv v kritickém světle, expanzivní roli v Číně spojují s korupčními vládami a vyzdvihují negativní vliv Číny na Afriku. Výsledkem je primární překážka v mezinárodní integraci Číny, zatímco ona sama rozvíjí užší vztahy s rozvojovými národy a rozšiřuje svůj mezinárodní vliv.

V mediální oblasti internetu prosazuje Čína koncept internetové suverenity, která se ovšem od svobodné, anonymní a do určité míry nezávislé platformy ke sdílení obsahu a myšlenek liší, neboť čínská koncepce usiluje o právo jednotlivých států si internet regulovat podle svých představ. To v reálu znamená mazání obsahu, omezování přístupu k příslušným internetovým webům, sledování aktivit uživatelů či kontrola internetové infrastruktury a určování kdo a za jakých podmínek k ní získá přístup. Deanonimizace je součástí této koncepce a nutno podotknout, že zavedení čínského modelu správy internetu je přitažlivý i v jiných autoritářských režimů na světě. Cenzura obsahu a její prorůstání do dalších vrstev společnosti formou autocenzury využívá řadu promyšlených algoritmů. Vláda je schopná prostředky cenzury rozvíjet a zdokonalovat jak díky umělé inteligenci a automatizovaným procesům, tak i díky desítkám či stovkám tisíců cenzorů, kteří působí ve státní sféře nebo soukromě.

Je více než jasné, že čínský systém měkké síly, rozvoje technologií v kombinaci s tržními principy budou stále efektivnější a obyvatelé se nevyhnou jejich využití v poměrně sofistikované cenzuře.

Přílohy:

Obrázek 1 PZI v Africe – top 10 sektorů investičních projektů Číny a jejich počet

(Oblasti: obchod, velkoobchod a maloobchod, import a export, stavby, transport, skladování a poštovní služby, minerální produkty, základní kovy, produkty – kámen, sádra, cement apod., strojírenství a elektronické vybavení, textil a textilní produkty, produkty zeleniny)

Top 10 sectors for Chinese projects in Africa (1998-2012)	No. of projects
Business service	1053
Wholesale and retail	693
Import and export	539
Construction, transportation, storage and postal services	392
Mineral products	319
Base metals and articles of base metal	148
Articles of stone, plaster, cement, etc.	96
Machinery and mechanical appliances; electrical equipment; parts thereof.	76
Textiles and textile articles	75
Vegetable products	72

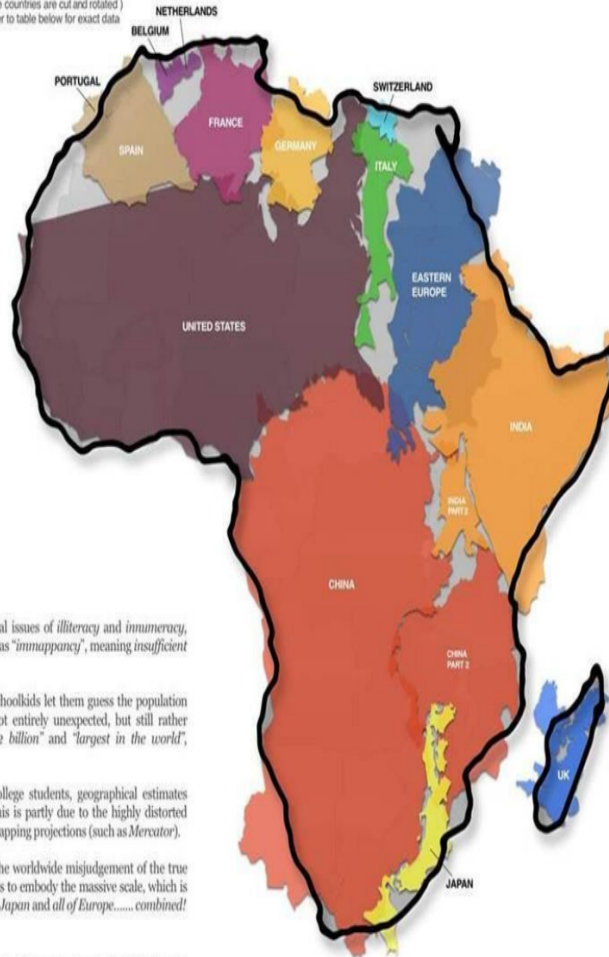
Obrázek 2 Skutečná velikost Afriky: Top 100 zemí

The True Size of Africa

A small contribution in the fight against rampant *immappancy*, by Kai Krause

Graphic layout for visualization only (some countries are cut and rotated)
But the conclusions are very accurate: refer to table below for exact data

COUNTRY	AREA x 1000 km ²
China	9.597
USA	9.629
India	3.287
Mexico	1.964
Peru	1.285
France	633
Spain	506
Papua New Guinea	462
Sweden	441
Japan	378
Germany	357
Norway	324
Italy	301
New Zealand	270
United Kingdom	243
Nepal	147
Bangladesh	144
Greece	132
TOTAL	30.102
AFRICA	30.221

Top 100 Countries

Area in square kilometers, Percentage of World Total
Sources: Britannica, Wikipedia, Almanac 2010

	AREA km ²	%	
1	Russia	17.098.242	11,50
2	Canada	9.984.670	6,70
3	China	9.609.001	6,40
4	United States	9.629.091	6,40
5	Brazil	8.514.877	5,70
6	Australia	7.682.024	5,20
7	India	3.287.263	2,30
8	Argentina	2.780.400	1,90
9	Kazakhstan	2.724.000	1,80
10	Sudan	2.505.813	1,70
11	Algeria	2.381.741	1,60
12	Congo	2.344.668	1,60
13	Greenland	2.166.086	1,50
14	South Africa	2.189.000	1,40
15	Mexico	1.964.271	1,30
16	Indonesia	1.860.300	1,30
17	Libya	1.759.540	1,20
18	Iran	1.628.740	1,10
19	Myanmar	1.584.100	1,10
20	Peru	1.285.216	0,88
21	Czech	1.284.000	0,88
22	Niger	1.267.000	0,85
23	Angola	1.246.200	0,83
24	Mali	1.240.182	0,83
25	South Africa	1.221.037	0,82
26	Colombia	1.141.788	0,76
27	Ethiopia	1.104.300	0,74
28	Bolivia	1.098.581	0,74
29	Burkina Faso	1.075.000	0,69
30	Egypt	1.002.000	0,67
31	Tanzania	945.087	0,63
32	Nigeria	923.768	0,62
33	Venezuela	912.000	0,61
34	Namibia	824.116	0,55
35	Mali	801.000	0,54
36	Pakistan	796.095	0,53
37	Turkey	783.562	0,53
38	Chad	769.102	0,51
39	Zambia	752.612	0,51
40	Myanmar	676.579	0,45
41	Algeria	651.000	0,44
42	Somalia	637.657	0,43
43	France	633.834	0,43
44	C. African Rep.	602.084	0,42
45	Ukraine	603.500	0,41
46	Madagascar	587.041	0,39
47	Burkina Faso	580.000	0,39
48	Kenya	580.367	0,39
49	Yemen	527.969	0,35
50	Thailand	513.120	0,34
51	Spain	505.992	0,34
52	Turkmenistan	488.100	0,33
53	Cameroon	475.842	0,32
54	Papua New Guinea	462.840	0,31
55	Uzbekistan	447.600	0,30
56	Morocco	446.000	0,30
57	Sweden	441.370	0,30
58	Fin	430.377	0,29
59	Paraguay	406.702	0,27
60	Zimbabwe	390.757	0,26
61	Japan	377.930	0,25
62	Germany	357.114	0,24
63	Rep. of Congo	342.000	0,23
64	Finland	338.419	0,23
65	Vietnam	331.212	0,22
66	Malaysia	330.809	0,22
67	Norway	323.867	0,22
68	Côte d'Ivoire	322.463	0,22
69	Poland	312.685	0,21
70	Ghana	303.500	0,21
71	Italy	301.336	0,20
72	Philippines	300.000	0,20
73	Burkina Faso	274.222	0,18
74	New Zealand	270.467	0,18
75	Gabon	267.668	0,18
76	Western Sahara	260.000	0,18
77	Ecuador	256.369	0,20
78	Guinea	245.857	0,17
79	United Kingdom	242.800	0,16
80	Uganda	241.028	0,16
81	Ghana	238.539	0,16
82	Romania	238.391	0,16
83	Leos	236.800	0,16
84	Oman	214.969	0,14
85	Bahrain	207.800	0,14
86	Kyrgyzstan	199.951	0,13
87	Sri Lanka	198.722	0,13
88	Syria	185.180	0,12
89	Camodia	181.026	0,12
90	Uruguay	176.215	0,12
91	Suriname	163.820	0,11
92	Tunisia	163.610	0,11
93	Nepal	147.181	0,10
94	Bangladesh	143.998	0,10
95	Tajikistan	143.100	0,10
96	Greece	131.997	0,09
97	Guatemala	110.373	0,08
98	North Korea	120.138	0,08
99	Mali	118.484	0,08
100	Ethiopia	117.600	0,08
TOP 100 TOTAL		132.832.824	89,34

In addition to the well known social issues of *illiteracy* and *innumeracy*, there also should be such a concept as *"immappancy"*, meaning *insufficient geographical knowledge*.

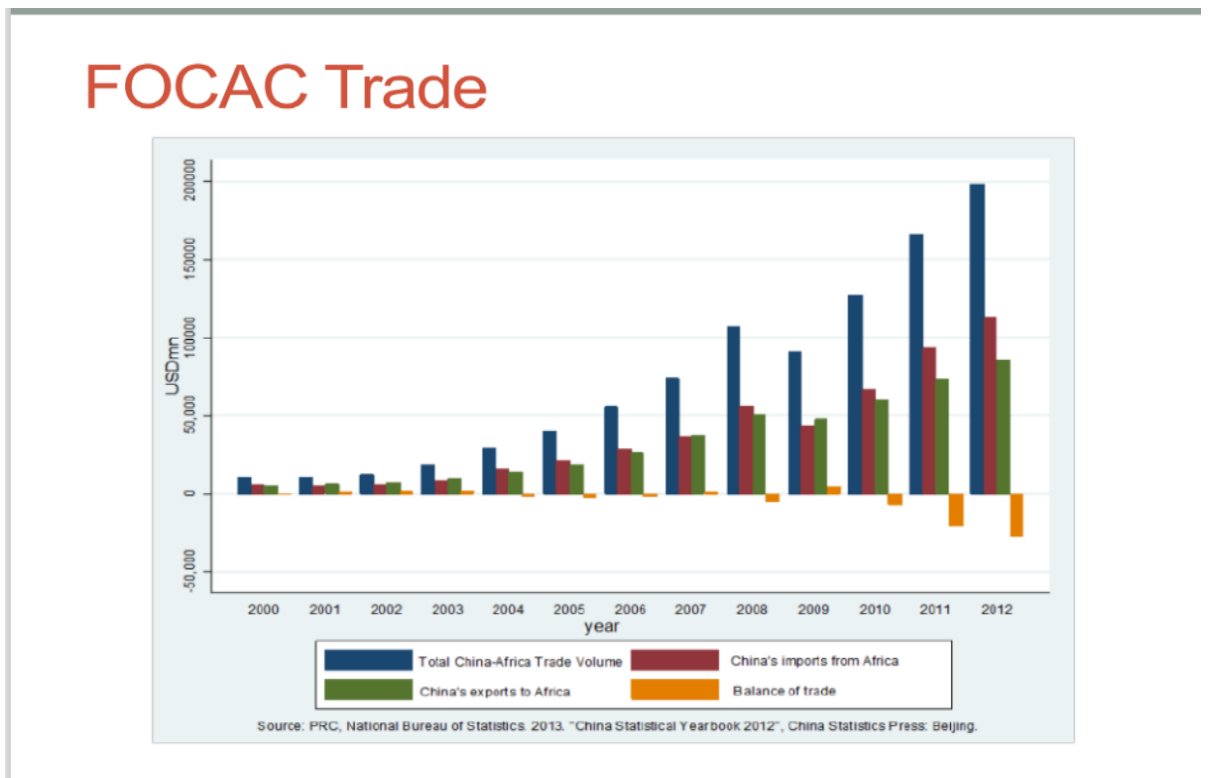
A survey with random American schoolkids let them guess the population and land area of their country. Not entirely unexpected, but still rather unsettling, the majority chose "1-2 billion" and "largest in the world", respectively.

Even with Asian and European college students, geographical estimates were often off by factors of 2-3. This is partly due to the highly distorted nature of the predominantly used mapping projections (such as *Mercator*).

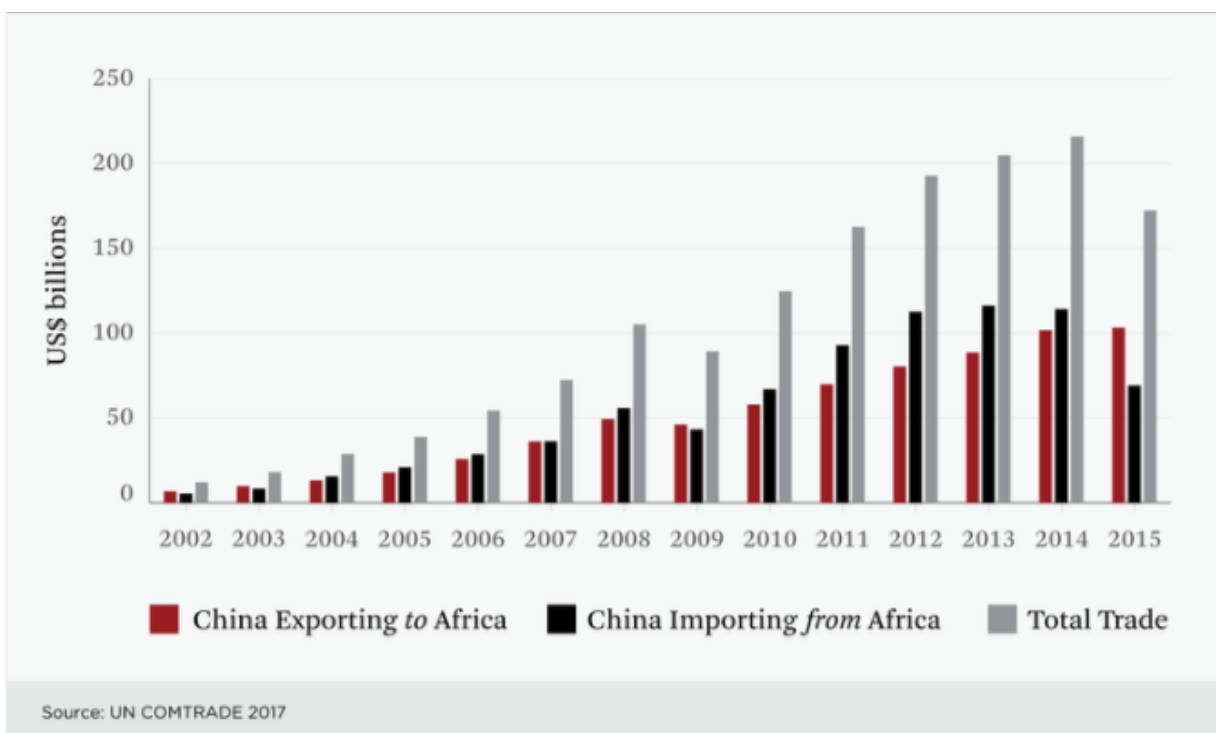
A particularly extreme example is the worldwide misjudgement of the true size of *Africa*. This single image tries to embody the massive scale, which is larger than the *USA*, *China*, *India*, *Japan* and *all of Europe*..... *combined!*

No Rights Reserved This work is placed in the Public Domain

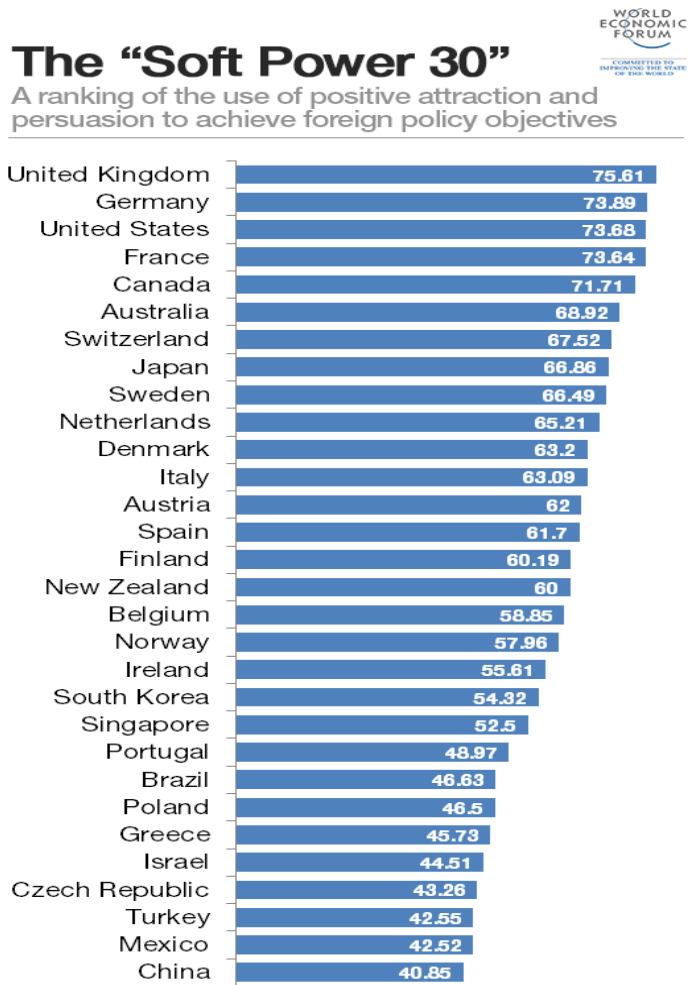
Obrázek 3 a) Investice

Obrázek 3 b) Export a Import

Obrázek 4 a) Měkká síla – top 30 zemí

Source: Portland Communications

Obrázek 4 b) Skóre v soft power

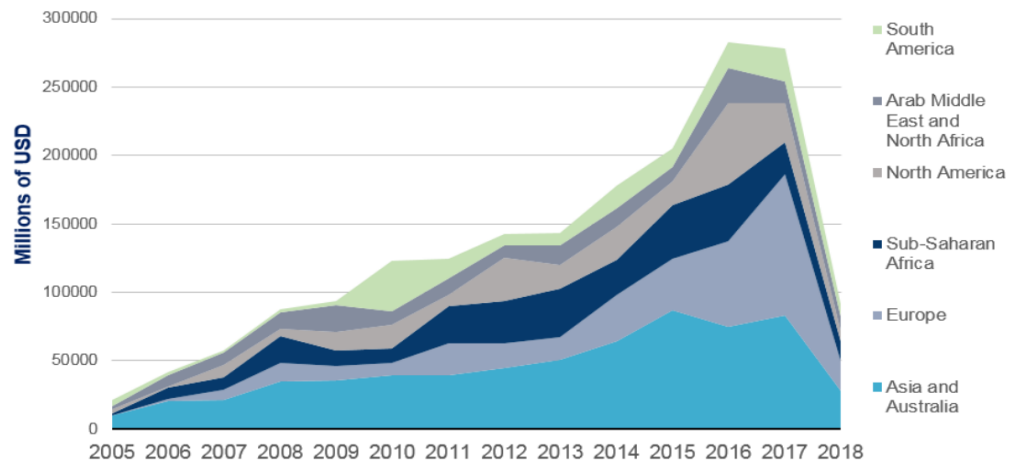

Source:Portland

Economist.com

Obrázek 5 Obchodování

FOCAC Investment

Source: Chinese Investment Tracker, AEI

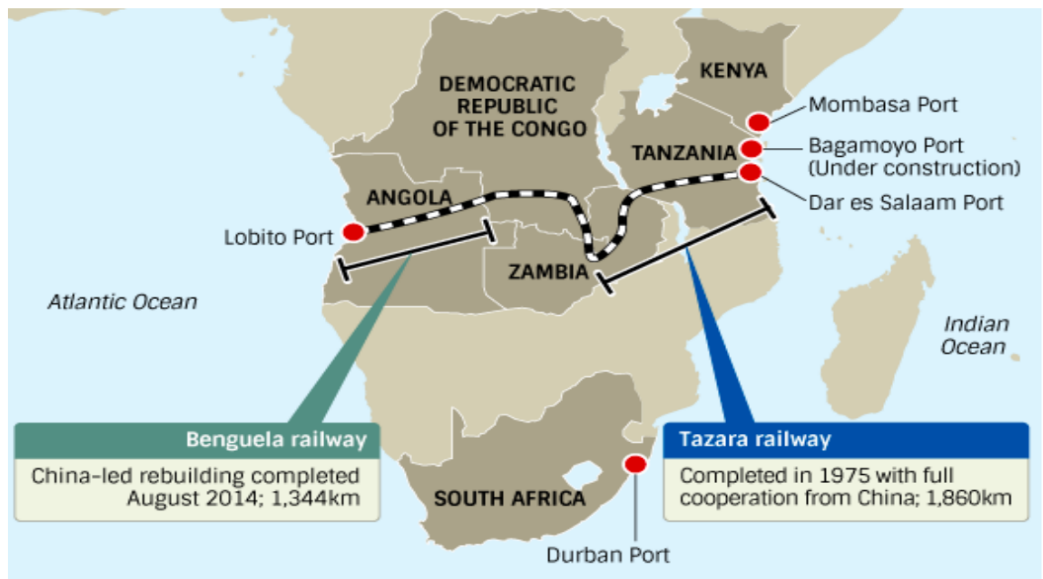
BROOKINGS

Obrázek 6 Železnice východní Afriky: existující, v rekonstrukci a plánovaná

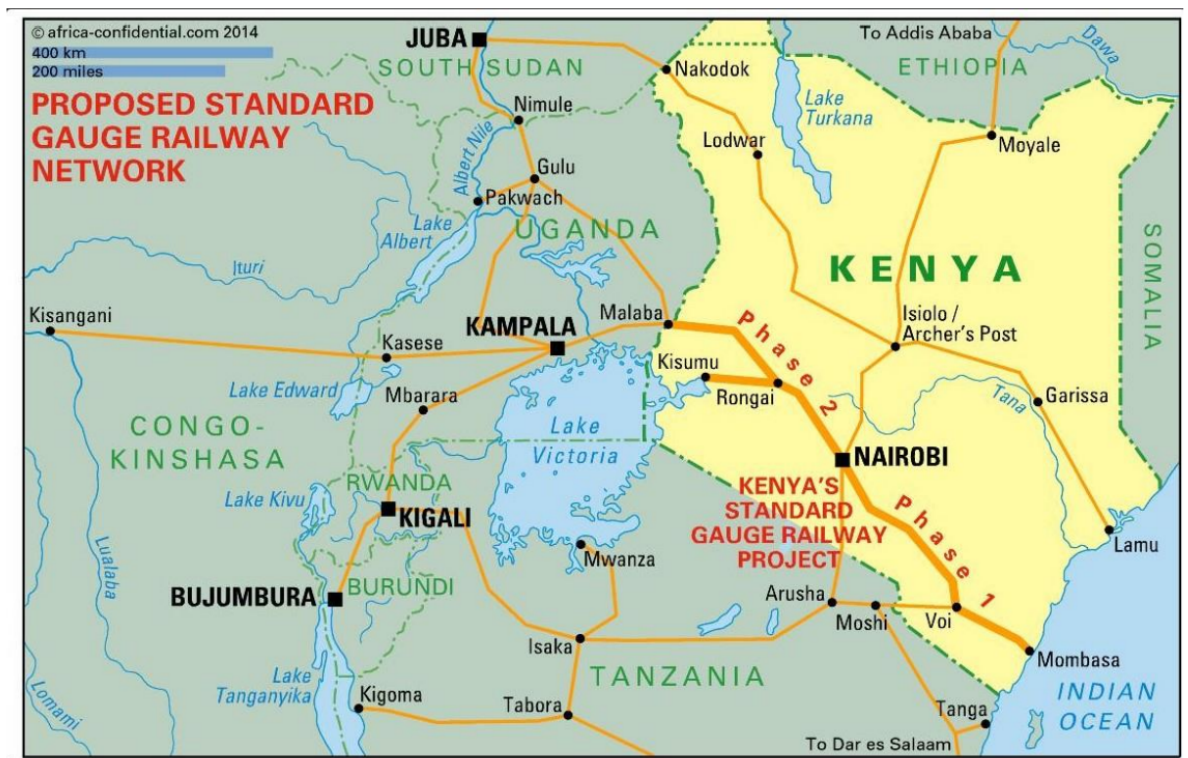
East Africa Rail: existing, under construction and planned

Obrázek 7 Spojení železnice

Linking Benguela and Tazara Rail from Lobito to Dar es Salaam

Obrázek 8 Z Mombasy do Addis Ababa, Djibouti, Juby, Kampaly a Kigali

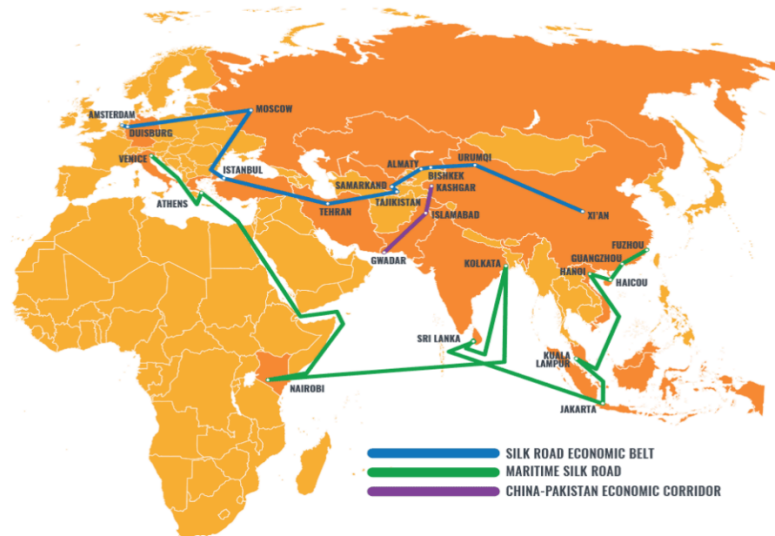
From Mombasa to Addis Ababa, Djibouti, Juba, Kampala and Kigali

Obrázek 9 Čínou navržené nové Hedvábné stezky

Obrázek 10 Čínou navržená nová Hedvábná stezka

CHINA'S PROPOSED NEW SILK ROAD
Source: The Council on Foreign Relations

Obrázek 11 Přehled čínských státních vysílacích médií

Table 1: Summary of Chinese state broadcast media

Media	Date established	Media type	Year of global reach
Xinhua	1931	News agency/broadcaster	1944 (first broadcast) 1948 (first overseas bureau)
CCTV	1958	Broadcast (China's national television network)	1992 (first broadcast abroad through CCTV-4)
CRI	1941	Radio broadcaster	1941 (first broadcast abroad) 1947 (first broadcast abroad in English)

Source: compiled by author from: Ken'ichi Y, 'China's focus on external publicity: the impact of changing media policy at home and abroad', *NHK Broadcasting Studies*, 9, 2011; CRI English, 'CRI's 70th anniversary contest', <http://english.cri.cn/8706/2011/06/16/1461s643026.htm>, 16 June 2011, Xinhuanet, 'Xinhua's 80-year journey to global stage', 7 November 2011, http://news.xinhuanet.com/english2010/indepth/2011-11/07/c_131233213.htm

Seznam literatury

ALBERT, Eleanor. *China in Africa* [online]. New York: CFR, 12. července 2017. [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/background/china-africa>.

ANASTAPLO, George. Censorship. *Britannica* [online]. Encyclopaedia Britannica, 2021 [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/censorship/History-of-censorship>.

Briefing paper: China Africa [online]. Baltimore: SAIS-CARI, 2018 [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://static1.squarespace.com/static/5652847de4b033f56d2bdc29/t/5c467754898583fc9a99131f/1548121941093/Briefing+Paper+1+-+August+2018+-+Final.pdf>.

CYRUS, Parsa. A.I. God: China CCP Steals from Google Deepmind AI 5G Planetary Surveillance God Like ASI Technologies Meant for Military Dominance. *The AI Organization.com* [online]. A.I. Organization, August 9, 2020 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: <https://theaiorganization.com/a-i-god-china-ccp-steals-from-google-deepmind-ai-5g-planetary-surveillance-god-like-asi-technologies-meant-for-military-dominance/>.

DAOUI, Amira. Soft power, hard cash: trends of China and Africa's cooperative investment. *Waystocap.com* [online]. WaystoCap, 2021 [cit. 2021-6-19]. Dostupné z: <https://www.waystocap.com/blog/soft-power-hard-cash-trends-of-china-and-africas-cooperative-investment/>.

DEBONGO, Devincy a Huaqing WU. Re-Evaluation on China's Investment in Africa: From the Perspective of African Citizens. *I-Business* [online]. Prosinec 2020, (4), 174-202 [cit. 2021-02-07]. Dostupné z: doi:10.4236/ib.2020.124013.

FÜRST, Rudolf, 2002. Čína na cestě od izolacionismu k plíživé globalizaci. *Mezinárodní vztahy*. Praha: Ústav mezinárodních jazyků, **2002**(2), 12. ISSN 0323-1844.

GIROUARD, Étienne. *China in Africa: Neo-colonialism or a New Avenue for South-South Cooperation*. CCIC, 2008.

Global Innovation Index 2020: Who Will Finance Innovation? [online]. Cornell University, INSEAD, Wipo [cit. 2021-6-18]. ISBN 978-2-38912-000-9. Dostupné z: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2020.pdf.

GRAY, Alex. France becomes the world No 1 for soft power. *Weforum.org* [online]. World Economic Forum, 27 July 2017 [cit. 2021-6-19]. Dostupné z: <https://www.weforum.org/agenda/2017/07/france-new-world-leader-in-soft-power/>.

CHAN, Edwin, CLARKE, Grant, ed. The Great Firewall of China. *Bloomberg.com* [online]. Bloomberg, 2018 [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: <https://www.bloomberg.com/quicktake/great-firewall-of-china>.

CHANG, Christine. *Huawei Technologies: A Chinese Trail Blazer in Africa* [online]. Wharton: Wharton School of the University of Pennsylvania, Apr 20, 2009 [cit. 2021-6-24]. Dostupné z: <https://knowledge.wharton.upenn.edu/article/huawei-technologies-a-chinese-trail-blazer-in-africa/>.

CHERU, Fantu a Cyril OBI. *The rise of China and India in Africa: Challenges, opportunities and critical interventions*. New York: Zed Books, 2010. ISBN 978 1 84813 436 2.

China in Africa. *Ide.go* [online]. IDE-JETRO [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: https://www.ide.go.jp/English/Data/Africa_file/Manualreport/cia01.html.

CHOUKROUNE, Leïla, 2013. Robert I. Rotberg (ed.), *China into Africa: Trade, Aid and Influence* / Deborah Brautigam, *The Dragon's Gift: The Real Story of China in Africa* / David H. Shinn and Joshua Eisenman, *China and Africa: A Century of Engagement. China Perspectives* [online]. Centre d'étude français sur la Chine contemporaine, (2), 82-84 [cit. 2021-04-10]. ISSN 2070-3449. Dostupné z: doi:10.4000/chinaperspectives.6217.

IŁOWIECKI, Maciej a Petr ŽANTOVSKÝ, 2008. *Manipulace v médiích*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha. ISBN 978-80-86723-50-1.

ISAKSSON, Ann-Sofie a Andreas KOTSADAM. Chinese aid and local corruption. *Journal of Public Economics* [online]. Elsevier B.V, (159), 146-159 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0047272718300021?via%3Dihub>.

JACQUE, Martin. China's Growing Global Influence. *Martin Jacques* [online]. NY: The Wylie Agency, 30. září 1914. [cit. 2021-02-18]. Dostupné z: <http://www.martinjacques.com/articles/articles-geopolitics-globalisation/chinas-growing-global-influence/#:~:text=China%E2%80%99s%20growing%20economic%20influence%20is%20evident%20wherever%20we,from%20East%20Asia%20and%20Central%20Asia%20to%20Europe.>

KAIMAN, Jonathan. China has conquered Kenya: Inside Beijing's new strategy to win African hearts and minds. *Los Angeles Times* [online]. Los Angeles: LA, Aug. 7, 2017 [cit. 2021-5-22]. Dostupné z: <https://www.latimes.com/world/asia/la-fg-china-africa-kenya-20170807-htmlstory.html>.

KELLY, Ryan. How China's Soft Power Is Building A Neo-Colonial System In Africa. *Ketagalanmedia.com* [online]. NY: Ketagalanmedia, October 9, 2017 [cit. 2021-5-2]. Dostupné z: <https://ketagalanmedia.com/2017/10/09/how-chinas-soft-power-is-building-a-neo-colonial-system-in-africa/>.

LARGE, D. (2013). China, Africa and Beyond. *The Journal of Modern African Studies*, 51(4), 707-714. Retrieved February 2, 2021, Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/43302044>.

LI, Shubo, 2017. *Mediatized China-Africa Relations: How Media Discourses Negotiate the Shifting of Global Order* [online]. Springer [cit. 2021-02-17]. ISBN 978-981-10-5382-5. Dostupné z: <https://www.springer.com/gp/book/9789811053818>.

Media Censorship in China. *Council on Foreign Relations* [online]. NY: Cfr, 17. února 2017. [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/backgrounder/media-censorship-china>.

MLEZIVA, Emil, 2000. *Encyklopedie lži, podvádění a klamání s příklady a obrana proti nim*. Praha: Vyšehrad. ISBN 80-7021-391-4.

MULVEY, Benjamin, January 10, 2020. Foreign Students and China's Soft Power: The Case of Uganda. *The Diplomat.com* [online]. The Diplomat Media [cit. 2021-5-22]. Dostupné z: <https://www.latimes.com/world/asia/la-fg-china-africa-kenya-20170807-htmllstory.html>.

NANTULYA, Paul. Grand Strategy and China's Soft Power Push in Afric. *Africacenter.org* [online]. Washington: NDU, August 30, 2018 [cit. 2021-04-11]. Dostupné z: <https://africacenter.org/spotlight/grand-strategy-and-chinas-soft-power-push-in-africa/>.

NICKSON, Chris. China creates 'whitelist' for approved sites. *Techradar.com: Yet more censorship for the Great Firewall* [online]. Techradar, 2010 [cit. 2021-5-28]. Dostupné z: <https://www.techradar.com/news/internet/china-creates-whitelist-for-approved-sites-659757>.

NYABOR, Jonas. Addis Ababa: The city that China built. *Citinewsroom.com* [online]. CitiNewsroom, September 3, 2018 [cit. 2021-6-24]. Dostupné z: <https://citinewsroom.com/2018/09/addis-ababa-the-city-that-china-built/>.

PRICE, Monroe. Xinhua, China's Soft Power Initiative and the Return of the New World Information Order. *Huffpost.com* [online]. Washington: BuzzFeed, Aug. 7, 2011 [cit. 2021-5-27]. Dostupné z: https://www.huffpost.com/entry/xinhua-chinas-soft-power-_b_872578.

RAMONET, Ignacio, 2003. *Tyranie médií*. Praha: Mladá fronta. Myšlenky (Mladá fronta). ISBN 80-204-1037-6.

ROGERS, Philippe, 2007. Dragon with a Heart of Darkness?: Countering Chinese Influence in Africa. *Joint Force Quartely* [online]. NDU Press, (47), 22-27 [cit. 2021-04-10]. Dostupné z: <https://apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a520415.pdf>.

SHINN. *A historical overview of China Africa relations* [online]. [cit. 2021-02-02]. Dostupné z:

https://ethiopiachina.weebly.com/uploads/2/6/3/5/26351209/shinn_historical_overview_china_africa_relations.pdf.

SCHMARCZ, Martin. Za vírou v dezinformace je nedůvěra k médiím. Novináři teď zjistili, jak se mijejí se čtenáři.: Za vírou v dezinformace je nedůvěra k médiím. *Info.cz* [online]. CMI News, 2. 7. 2020 [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: <https://www.info.cz/nazory/za-virou-v-dezinformace-je-neduvera-k-mediim-novinari-ted-zjistili-jak-se-mijeji-se-ctenari>.

SHEPARD, Wade. What China Is Really Up To In Africa. *Forbes* [online]. NY: Forbes, October 3, 2019 [cit. 2021-04-10]. ISSN 0015-6914. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/timtreadgold/2021/04/09/greenland-said-no-to-trump-and-now-says-no-to-australia-and-china/?sh=3599e2d84448>.

SMITH, 2021. Propaganda. *Britannica* [online]. Encyclopaedia Britannica [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/propaganda>.

Světů hrozí rozdělení na dva internety: Svobodný a čínský. *Sinopsis* [online]. Praha: AcaMedia, z.ú., 2019 [cit. 2021-5-28]. Dostupné z: <https://sinopsis.cz/svetu-hrozi-rozdeleni-na-dva-internety-svobodny-a-cinsky/>.

The Voice of China in Africa: Media and soft power. *Cmi.no* [online]. Bergen: Chr. Michelsen Institute [cit. 2021-5-2]. Dostupné z: <https://www.cmi.no/projects/1686-voice-of-china>.

THOMALA, Lai. Media industry in China - statistics & facts. *Statista.com* [online]. Statista, June 25, 2020 [cit. 2021-6-24]. Dostupné z: <https://www.statista.com/topics/1679/media-in-china/>.

THOMASHAUSEN, André. *China in Africa* [online]. Johannesburg: Gesellschaft für deutsche Sprache, 2019 [cit. 2021-5-22].

Top 10 most popular Chinese TV channels. *Chinawhisper.com* [online]. ChinaWhisper, 2021 [cit. 2021-6-24]. Dostupné z: <https://www.chinawhisper.com/top-10-most-popular-chinese-tv-channels/>.

Top 10 most read Chinese newspapers. *Chinawhisper.com* [online]. ChinaWhisper, 2021 [cit. 2021-6-24]. Dostupné z: <https://www.chinawhisper.com/top-10-most-read-chinese-newspapers/channels/>.

VENKATARAMAN, M., GOFIE, S.M. The dynamics of China-Ethiopia trade relations: economic capacity, balance of trade & trade regimes. *Bandung J of Global South* 2, 8 (2015). <https://doi.org/10.1186/s40728-014-0007-1>.

WAGNER, Daniel. China Is Waging a Silent Media War for Global Influence. *The National Interest.org* [online]. CFNI.org, September 19, 2019 [cit. 2021-6-24]. Dostupné z: <https://nationalinterest.org/feature/china-waging-silent-media-war-global-influence-81906>.

What is Fake News?, 2021. *Cits* [online]. Santa Barbara: The Regents of the University of California [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.cits.ucsb.edu/fake-news/what-is-fake-news>.

WU, Yu-Shan. The Rise of China's State-Led Media Dynasty in Africa. *Saiia.org.za* [online]. Saiia, June 2012 [cit. 2021-5-25]. Dostupné z: <https://saiia.org.za/research/the-rise-of-chinas-state-led-media-dynasty-in-africa/>.

XINHUA. *Full Text: China's second Africa policy paper* [online]. London: CDIC, 5. 12. 2015. [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: http://www.chinadaily.com.cn/world/XiattendsParisclimateconference/2015-12/05/content_22632874.htm.

YANG, Yu. Media Brain and Xinhua AI news anchors. *Aimediaresearch.com* [online]. May 17, 2021 [cit. 2021-6-24]. Dostupné z: <https://aimediaresearch.com/2021/05/17/media-brain-and-xinhua-ai-news-anchors/>.

YORK, Geoffrey. China flexes its political muscles in Africa with media censorship, academic controls. *The Globe and Mail World* [online]. Toronto: The Globe and Mail, October 9, 2018

[cit. 2021-6-24]. Dostupné z: <https://www.theglobeandmail.com/world/article-china-flexes-its-political-muscles-in-africa-with-media-censorship/>.

ZHANG, Xiaoling, Herman WASSERMAN a Winston MANO. *China's Media and Soft Power in Africa: Promotion and Perceptions* [online]. 2016. New York: Palgrave MacMillan, 2016 [cit. 2021-02-07]. ISBN 978113753967. Dostupné z: <https://link.springer.com/book/10.1057/9781137539670>.